

LOVEC 2

1983

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXVI. št. 2

februar — svečan 1983

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Lesković
Ivan Božič, France Cvenkel, Branko
Galjot, Jelo Gašperšič, Vitomir
Mikuletič, Vinko Opalk, Polona
Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor Sončika Lorenci

Tajnica uredništva Magda Vetrli

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 800 izvodih.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druščin

po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana tudi
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1983,
je 570 din (od tega za glasilo Lovec
350,50 din).

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
750 din. Posamezen izvod revije je 35 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 134 din, od 15 do 25 besed
160 din, od 25 do 30 besed 340 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.
Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Peter Šuler	40	Z druge seje skupščine Lovske zveze Slovenije
Miha Adamič	41	Prehranske značilnosti jelenjadi in srnjadi v kočevskem, notranjskem in krmskem lovskogojitvenem območju
Franc Šetinc	46	Lov na medveda
Janez Pernat	48	Po krvnem sledu ...
Rolf Anderegg	52	Lisica — od kurjega tatu do raziskovalnega objekta
	54	Kako lisice označujejo svoj teritorij — priredil Boris Lesković
	56	Nezakonito odstreljena medvedka in njen mladič
Lovska organizacija:	59	35 let lovske družine Križna gora — A. P.
	60	Slavnostno obeležje delovnih zmag v ZLD Ilirska Bistrica — F. D.
	61	Utrjevanje vezi s pobratenimi lovci iz zamejstva — Franc Novak
Jubilanti:	61	Ivan Mikec-Mitja — 60-letnik — J. P.
Lovska kinologija:	63	Plan kinoloških prireditev za leto 1983
Literatura:	66	Knjižica Pesmi — Bogdan Pogačnik
V spomin:	66	Josip Vončina — A. G.
Lovski oprtnik:	67	Tonetov gams — F. P.
	68	Boški muflon — N. N.

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Številčnost jelenjadi v Sloveniji se znižuje, kar je v skladu s srednjeročnim načrtom, sorazmerno s tem pa se znižuje tudi odstrel te vrste. V največjih, osrednjih področjih jelenjadi, to je v kočevskem in notranjskem LG območju, je opravljene preteč 70 % od skupnega odstrela jelenjadi v Sloveniji, ki je znašal leta 1981 2718 živali, leta 1982 pa nekaj manj. Z uresničevanjem enotnih gojitvenih smernic smo pri gojitvi dosegli kvalitne premike, še vedno pa je odstreljenih preveč srednje starih, doraščajočih živali. Življenjske lastnosti jelenjadi in dejstvo, da je jelen trofejno dozorel šele po 10. letu življenja, zahtevajo dosledno uresničevanje območnega gospodarjenja, strogo disciplino in strokovno znanje lovcev.

Foto Janez Konečnik, Diana

SLIKI NA DRUGI STRANI OVITKA: STRAN 38

Parček rac mlakaric (zgoraj)

Foto Janez Černač, Diana

Košuta s teletom (spodaj)

Foto Janez Papež, Diana

Z druge seje skupščine Lovske zveze Slovenije

Peter Šuler, tajnik skupščine LZS

Druga seja skupščine Lovske zveze Slovenije je bila 18. decembra 1982 v Ljubljani. Obravnavali smo analizo odstrela nekaterih vrst divjadi v SR Sloveniji, predlog sprememb in dopolnitev finančnega načrta za leto 1982, sprejem finančnega načrta za leto 1983, sprejem finančnega načrta republiškega sklada za poravnava škod od divjadi za leto 1983 in poročilo s skupščine Lovske zveze Jugoslavije.

Seje se je udeležilo 37 delegatov iz vseh zvez lovskih družin, razen iz zvez lovskih družin Gornja Radgona in Savinjska dolina.

V okviru poročila o uresničevanju sklepov s prve seje skupščine v Murski Soboti oktobra 1982 je predsedstvo skupščine obvestilo delegate o poteku akcije za reorganizacijo nekaterih zvez lovskih družin v smislu večje usklajenosti z novo organiziranostjo lovskogojitvenih območij v SR Sloveniji. Pogovori so bili uspešni v vseh prizadetih zvezah lovskih družin, razen v zvezi lovskih družin Savinjska dolina, kjer še niso dosegli soglasja v smislu sklepov 1. seje skupščine Lovske zveze Slovenije. V nadaljevanju seje skupščine so delegati največ pozornosti in časa namenili poročilu o odstrelu nekaterih vrst velike divjadi v SR Sloveniji in proračunu Lovske zveze Slovenije za leto 1983. Pri obravnavi analize odstrela so delegati ugodno ocenili predloženo poročilo in hkrati izrazili željo, da bi sistematično in dolgoročno spremljali izvajanje sprejetih gojitvenih smernic. Čeprav so nekatere predloge za manjše spremembe gojitvenih smernic delegati podprli in so jih glede gojitve jelenjadi tudi sprejeli, pa je bil sprejet enoten sklep, da je še prezgodaj za pomembnejše spremembe in dopolnitve gojitvenih smernic ter da moramo v praksi še preverjati njihovo resnično vrednost.

Zveze lovskih družin morajo poskrbeti, da se bodo smernice čim bolj dosledno uveljavljale v slehernem lovišču.

Skupščina je nadaljevala delo z razpravo o finančnem načrtu Lovske zveze Slovenije za leto 1983 in o drugih predloženih finančnih dokumentih. Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je skupščini predložil finančni načrt, ki predvideva 20 861 895,00 din prihodkov in prav toliko odhodkov. Po glavnih namenih so ta sredstva namenjena za:

— revijo »Lovec«	8 365 500,00 din
— lovski dom	407 000,00 din
— organizacijo	2 366 245,00 din
— lovski sklad	4 002 250,00 din
— za raziskovalno delo	1 895 000,00 din
— gojitvena lovišča	3 825 900,00 din

Skupaj 20 861 895,00 din

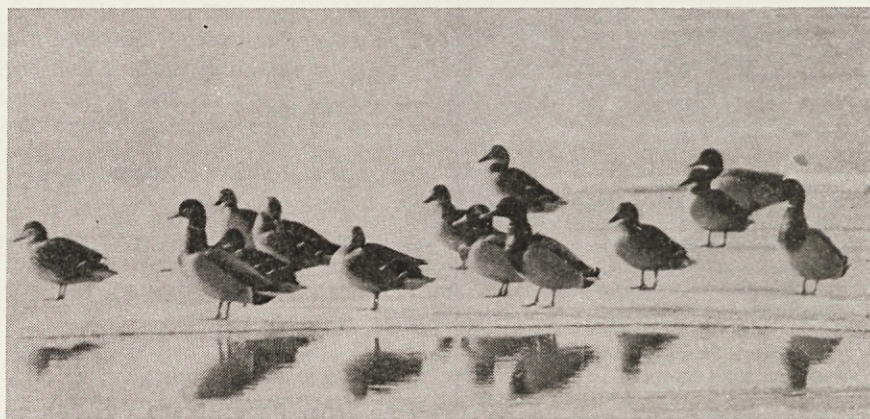
Predvideni odhodki se pokrivajo predvsem iz prispevkov članov, iz sredstev, ki jih za skupno dogovorjene programe združujejo lovške organizacije vseh zvez lovskih družin in iz dohodka gojitvenih lovišč. V celoti je finančni načrt za leto 1983 za 17,3 % višji kot za leto 1982.

Po uvodni obrazložitvi predloga finančnega načrta so delegati v živahni, deloma tudi polemični razpravi v osnovi podprli predlog na-

črta, izrekli pa so nekatere pomislike glede primernosti ključa za združevanje sredstev. Delegaciji dveh zvez lovskih družin sta imeli pripombe tudi na obseg finančnega načrta, ki po njunem naj ne bi bil v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji. Razprava je na koncu pokazala, da ne moremo sprejemati novih načrtov, ki naj se realizirajo na ravni Lovske zveze Slovenije, če ne zagotovimo za to potrebnih sredstev. To velja predvsem za znanstveno raziskovalno delo, za katerega smo vedno vsi menili, da je potrebno, zataknilo pa se je pri zagotavljanju sredstev za te namene. Skupščina se je izrekla za skrajno racionalno rabo sredstev, kar pa še ne pomeni, da ni treba zagotoviti sredstev za programe, ki smo jih vsi sprejeli. Ker so delegati ocenili, da je predloženi finančni načrt izdelan v skladu s tem načelom, so soglasno sprejeli predlog finančnega načrta za leto 1983, hkrati z rebalansom finančnega načrta za leto 1982 in finančnim načrtom republiškega sklada za poravnava škod od divjadi. Ob tem smo sprejeli tudi sklep, da za financiranje nalog v letu 1984 poskušamo najti tak ključ za združevanje sredstev v proračunu Lovske zveze Slovenije, ki ne bo močnejše obremenjeval tistih lovskih organizacij, ki dobro gospodarijo.

Race mlakarice na zamrznjenem jezeru

Foto J. Papež, Diana

Prehranske značilnosti jelenjadi in srnjadi v kočevskem, notranjskem in krimskem lovskogojitvenem območju

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani

Članek *Prehranske značilnosti jelenjadi in srnjadi v kočevskem, notranjskem in krimskem lovskogojitvenem območju* je bil objavljen v reviji *Gozdarski vestnik*, leto 40, št. 7—8, 1982. Zaradi aktualnosti ga v nekoliko prirejeni obliki objavljamo tudi v našem glasilu.

Uredniški odbor

1. Uvod

Študija »Prehranske značilnosti jelenjadi in srnjadi v kočevskem, notranjskem in krimskem lovskogojitvenem območju« je bila opravljena v sklopu raziskovalne naloge »Biološki ukrepi za ravnotežje v kompleksu gozd-divjad«. Nalogo (trajala je v obdobju 1976—1980) so sofinancirali Raziskovalna skupnost SRS, Splošno združenje gozdnogospodarskih organizacij Slovenije in Lovska zveza Slovenije.

Pričujoča naloga naj bi nakazala poti, po katerih bi bilo možno odgovoriti na vprašanje, kako se po čim naravnejši poti približati stanju, ki ga opredeljujemo kot ravnotežje v kompleksu gozd-divjad oz. kot usklajenost med proizvajalcem-rastlinstvom in potrošnikom (v konkretnem primeru potrošnikom prvega reda) — rastlinojedo parkljasto divjadjo. Osnovno izhodišče pri postavitvi delovne hipoteze nam je bilo dejstvo, da tega prehranskega odnosa ne moremo ugotavljati in spremljati neposredno, z izoliranim proučevanjem ene ali obeh prehranskih ravni. Za neposredno preštevanje divjadi v prosti naravi nimamo objektivnih in zanesljivih metod, s kvantitativnim in kvalitativnim proučevanjem rastlinstva pa ne moremo odgovoriti, koliko naj bi bilo divjadi, kakšni so prehrambni pogoji zanjo ali celo, koliko je divjadi v določenem okolju, če pri tem ne upoštevamo:

- števila navzočih vrst rastlinojede parkljaste divjadi (kombinacija) in iz nje izhajajoče prehranske konkurence,
- učinkovitosti prehranskih pogojev, ki jim daje mero letni prehranski minimum v zimskem obdobju,
- prehranskih značilnosti posameznih vrst divjadi in iz tega izvi-

rajočega prehranskega izbora na proučevanem območju.

Ker smo hoteli z našo nalogo predvsem ugotoviti prehranske značilnosti rastlinojede divjadi in oceniti oz. predvideti njen vpliv na gozd, si bomo v nadaljnjem podrobneje ogledali metode in možnosti, ki jih pri tem uporabljamo.

Pri proučevanju prehranskih značilnosti velikih rastlinojedov pridejo v poštev naslednje metode:

- proučevanje vpliva divjadi na rastlinstvo s popisi na vzorčnih ploskvah v prostorsko definiranim območju,
- opazovanje divjadi v prosti naravi,
- proučevanje prehranskih navad z analizo vzorcev iz vampov uplenjene divjadi.

Vpliv divjadi na rastlinstvo običajno spremljamo na vzorčnih ploskvah, ki so v proučevanem območju razvrščene po določenem modelu. Pri tem običajno uporabljamo dve obliki, in sicer:

- primerjalne popise na neograjenih in ograjenih površinah,
- popise na trajno označenih neograjenih površinah, vnaprej določenih časovnih presledkih.

S popisi na kontrolnih ploskvah lahko ugotavljamo dejanski kvalitativni in kvantitativni vpliv divjadi na rastlinstvo, ne moremo pa opredeliti vloge posamezne vrste rastlinojede divjadi pri tem. Prav tako ne moremo soditi o morebitni medvrstni prehranski konkurenci, ki še stopnjuje vpliv divjadi na posamezne skupine rastlin, npr. na mladje listavcev, polgrme, zelišča itd. S popisi tudi ne moremo zajeti celotnega spektra navzočih rastlinskih vrst, predvsem manjših in nežnih vrst, ki jih divjad v celoti izpuli

ali odgrizne in zato za njimi ne ostane vidnih sledov (navadna zajčja deteljica *Oxalis acetosella*, trlistna penuša *Cardamine trifolia* itd.). Kljub nekaterim pomanjkljivostim pa je popis rastlinstva na kontrolnih ploskvah uporabna metoda, ki nam lahko posreduje pomembne informacije o odnosu med rastlinstvom in rastlinojedo divjadjo.

S primerjavo stanja, to je stopnje objedenosti oz. izpašenosti ob prvem popisu in z rezultati kasnejših kontrolnih popisov na istih ploskvah, vnaprej določenih časovnih presledkih, lahko dokaj zanesljivo ocenjujemo dinamiko odnosa med rastlinstvom in rastlinojedo divjadjo. V tem primeru morajo imeti ploskve trajen značaj.

S primerjavo rezultatov posameznih popisov med različnimi primerjalnimi območji lahko zanesljivo ocenimo stopnje vplivov rastlinojede divjadi na rastlinstvo. Primerjava stopnje objedenosti oz. izpašenosti rastlinstva nam v tem primeru rabi kot izhodišče pri načrtovanju intenzivnosti ukrepov, varstva, gojitve in lova divjadi.

Ugotovitve popisov rastlinstva na kontrolnih ploskvah lahko uporabljamo za primerjavo z rezultati analize vzorcev iz vsebine vampov uplenjene divjadi. To pa le v primeru, če na kontrolnih ploskvah s popisi zajamemo celotno rastlinstvo in ne samo mladje gozdnega drevja, kar je pogosta praksa.

Rezultati popisov na kontrolnih ploskvah nam rabijo kot usmerjevalni kazalec prehranskih pogojev za rastlinojedo divjad na širšem območju.

Proučevanje prehranskih navad divjadi z analizo vzorca iz vsebine vampov uplenjene divjadi nam odkriva sestav hrane oz. to, katere vrste in kombinacije vrst so v določenem letnem obdobju v določenem okolju za prehrano divjadi najpomembnejše, ali bolje rečeno, v vampu najpogostejše navzoče. Ni namreč nujno, da so prav te vrste

Območja proučevanja prehranskega izbora jelenjadi in srnjadi

tudi najbolj priljubljene. Vrste, ki jih v vampu najpogosteje najdemo, so verjetno okusne in hranilne ter v proučevanem območju tudi količinsko primerno zastopane in dosegljive, medtem ko so najbolj priljubljene vrste tiste, ki bi jih bilo v prehrani največ tudi v primeru, če bi bile v okolju vse vrste zastopane v enaki množini.

Ker je analiza vzorcev vsebine vampa zamudno in nepriljubljeno delo, se večkrat pojavljajo vprašanja o smotnosti tovrstnih analiz oz. vprašanje, ali je mogoče do enakih rezultatov priti po drugačni, bolj privlačni poti. Kuen in Bubenik (1977) celo ugotavljata, da se vsebina vampa le redko ujema s prehranskimi pogoji mesta odstrela. Vendar pa njuna ugotovitev v ničemer ne zmanjšuje pomena rezultatov tovrstnih raziskav, če namreč pri prikazovanju prehranskih značilnosti upoštevamo *areal aktivnosti* (angleško: home range), območje, na katerem osebek, par ali družinska skupnost opravljajo svoje celoletne aktivnosti (Odum, 1971). Žival praviloma vedno odstrelijo v njenem arealu aktivnosti in vzorec je torej reprezentant prehranskih pogojev in prehranskega izbora v le-tem.

Proučevanje prehranskih navad rastlinojedov z analizo vzorcev iz vsebine vampov moramo načrtovati tako, da nam rezultati v smiselni povezavi odgovorijo na osnovna

vprašanja — kaj, kje, kdaj in zakaj — v zvezi s prehranskim izborom rastlinojedov.

Odgovor na prvo vprašanje dobimo s kvalitativno analizo (relativna frekvenca) dovolj velikega števila na enak način odvzetih vzorcev. Na drugo vprašanje lahko odgovorimo le z istočasno primerjavo prehrane iste vrste v različnih okoljih.

S primerno programiranim časovnim obsegom odvzema vzorcev lahko ugotovimo, kdaj se divjad hrani z neko komponento oziroma spoznamo sezonski pomen posameznih prehranskih komponent. V prehrani divjadi namreč ločimo komponente, ki so v prehrani zastopane vse leto, sezonsko pa variira le njihov količinski delež, in komponente z značilnim sezonskim značajem, ki izvirajo iz značilnosti v letnem ciklusu (sadeži in plodovi, cvetovi, popki, listi), dostopnosti in vsebnosti (gobe, iglavci, semenje), ali pa jih pogojuje človek s svojo dejavnostjo v okolju divjadi (kmetijske rastline, dodatna hrana iz krmišč, zimska sečnja iglavcev) itd.

Pri proučevanju celoletnega prehranskega spektra nas običajno omejuje zakonsko določena lovna doba za posamezne vrste divjadi, ki pri rastlinojedih praviloma izključuje lov v koledarski zimi in pomladi, to je v obdobju mirovanja rastlinstva in ponovnega pričetka rasti.

Na vprašanje zakaj lahko odgovorimo (le delno) na podlagi vsebnostnih analiz količinsko pomembnih prehranskih komponent. Vsebnostne analize, ki nam pomagajo razumeti količino in prehranski spekter v posameznih letnih obdobjih, so zahtevne in jih lahko opravijo le v za to usposobljenih laboratorijih. Ker so take preiskave običajno drage in zamudne, pa tudi pri zbiranju materiala za analizo v naravi moramo biti objektivni, se temu vprašanju v praksi navadno izognemo. Mehanično postavljanje vzročne zveze med navzočnostjo posameznih komponent v vzorcih glede na njihovo biokemično sestavo, brez podrobnejšega poznavanja bioenergetskih parametrov rastlinojedih vrst, nas namreč kaj hitro zavede na napačno pot (Droždž et al. 1975).

Opazovanje divjadi v naravi je naslednja in v literaturi pogosto citirana metoda (Missbach, 1977, Hofmann, Nievergelt, 1997, Ten Houte de Lange, 1978, itd.) proučevanja prehranskih navad divjadi. Pri tem poznamo dva načina, in sicer:

- opazovanje prosto živeče divjadi v naravi,
- opazovanje in spremljanje udomačenih živali pri prehranjevanju v prosti naravi.

Osnovna pomanjkljivost prvega načina je v tem, da smo vezani na opazovanje z večje oddaljenosti, s čimer je točnost tako ugotovljenega prehranskega izbora problematična. Še posebej velja to za ugotavljanje prehranskega izbora v zeliščnem sloju, medtem ko izbor v grmovnem sloju lažje določimo. Možnost tovrstnega opazovanja je močno omejena tudi v območjih s slabo preglednostjo; v grmiščih in v gozdu je bistveno manjša kot na travnikih in posekah.

Opazovanje udomačenih živali na paši, v prosti naravi, je način, ki v novjšem času dobiva v svetu vse več privržencev (Dzienciowski 1969, Stormer, Bauer, 1980, Walmo, Neff, 1970, Nagy, Schwartz, 1973 itd.). Markgren (1966) je namreč na primeru losa (*Alces alces*) ugotovil, da med prehranskim izborom udomačenih in prosto živečih živali v enakem okolju ni vidne razlike, s čimer je odpravil dvome o negativnem vplivu domestifikacije na preoblikovanje prehranskega izbora divjadi.

Kljub izrazitim prednostim te možnosti neposrednega opazovanja prehranjevanja živali iz neposredne bližine pa se ta metoda v Evropi še ni dovolj uveljavila. Imeti je namreč treba dovolj številno čredo udomačenih živali različnih spolov in starosti, njihovo vzdrževanje pa je drago in zahteva primeren prostor.

Opazovanje divjadi so po navodilih odseka za ekologijo divjadi in lovstvo pri IGLG opravili poklicni lovci na območju lovišča Medved, Žitna gora in Jelen, na območju LD Grosuplje pa delavci odseka za lovstvo.

V ta namen smo pripravili poseben obrazec (skupaj z navodili), v katerega so opazovalci vpisovali podatke o številu in spolu opažene divjadi, njenem vedenju in kraju opazovanja. Sklepi, ki izhajajo iz večjega števila opazovanj, v marsičem pojasnjujejo rezultate analiz vzorcev vsebine vampov ter hkrati poudarjajo sezonski pomen posameznih razvojnih oblik gozda in ne-gozdni površin za prehrano divjadi.

Čeprav temelji prikaz opravljenih raziskav prehrane jelenjadi in srnjadi na rezultatih analize vzorcev iz vsebine vampov, so vanj vključene tudi ugotovitve, ki izhajajo iz popisov rastlinstva na kontrolnih ploskvah in iz opazovanj divjadi v prosti naravi v proučevanih območjih. Vse dane ugotovitve so torej sinteza različnih ravni proučevanja prehranskih značilnosti ene ali obeh vrst parkljaste divjadi.

2. Izbor območij za proučevanje vpliva parkljaste divjadi na gozdno rastlinstvo

Osnovno vodilo pri izbiri območij za proučevanje je bila želja po kompleksnem spoznanju in razumevanju prehranskih potreb in konkretnega prehranskega izbora jelenjadi (in srnjadi) v različnih okoljih. Zato smo s proučevanjem zajeli »klasična« območja razširjenosti te divjadi (Kočevska in Notranjska) in območja, na katera se je jelenjad razširila v novjšem času oz. jih šele naseljuje (Ljubljanski vrh, Grosuplje).

Naslednji kriterij za izbor območij proučevanja je bil dovolj visok odstrel jelenjadi in možnosti za stro-

Uporabljene metode proučevanja prehranskih značilnosti

Območje	Analize vsebine vampov	Popis rastlinstva na kontr. ploskv.	Opazovanje divjadi v naravi
GL Medved	+	+	+
GL Jelen	+	+	+
GL Žitna gora	+	+	+
GL Ljublj. vrh	+	+	+
LD Grosuplje	+		+

kovno opravljen odvzem in pripravo vzorcev prehrane za nadaljnjo analizo.

V vseh območjih, razen v LD Grosuplje, so pri tem delu sodelovali poklicni lovci, s katerimi smo se na operativnih sestankih pogovorili o pomenu in samem načinu zbiranja vzorcev. Na območju LD Grosuplje nam je kljub razmeroma majhnemu številu odstreljene jelenjadi s prostovoljno pomočjo posameznih lovcev uspelo odvzeti zadostno število vzorcev za nadaljnjo analizo.

3. Ugotovitve in diskusija

V naslednjem sestavku dodajamo nekaj misli, in sicer ob konkretnih ugotovitvah o prehranski sestavi jelenjadi (in srnjadi):

Iz analiz vidimo, da so *trave* najpomembnejša komponenta v celoletni prehrani jelenjadi, tako po pogostosti kot v količinskem pogledu.

Jelenjad je v prehransko fiziološkem pogledu, tj. po zgradbi vampa in prehranskih ritmih, *vmesni tip* (Hoffmann, 1978) s poudarjeno tendenco k travojednosti. Vsa dosedanja sistematična opazovanja v naravi in preiskave vsebine vampov opozarjajo na to, da so trave osnovna prehranska komponenta jelenjadi prek vsega leta. Če je premalo travnih površin ali če je območje stalno vznemirjeno, tako da se jelenjad ne more v miru napasti in trave tudi dovolj prežvečiti, prihaja do občutnih škod v gozdovih zaradi lupljenja in objedanja tudi pri nizki številčnosti jelenjadi. Schwab (1978) navaja za območje Karwendelskih Alp podatke, da predstavljajo trave (in zelišča) v rastlinskem obdobju več kot 68 % skupne prehrane jelenjadi, medtem ko v obdobju mirovanja rastlinstva

njihov delež pade na 35 %. Missbach (1977) ugotavlja, da negovane travne površine pomembno zmanjšujejo škodo, ki jo povzroča jelenjad. Ta se najraje pase na mladi sveži travi. Ponavljajoča se košnja in dognovanje sta zato najpomembnejša ukrepa za izboljševanje prehranskih pogojev jelenjadi in hkrati za zmanjševanje škod v gozdovih.

Prostorska razporeditev (izbor okolišev) jelenjadi v G. L. Medved v obdobju od avgusta do oktobra 1980

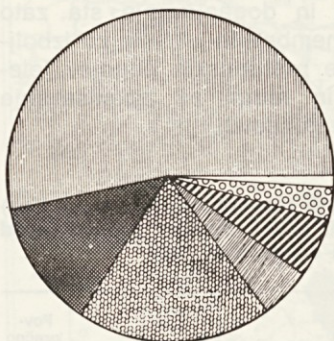
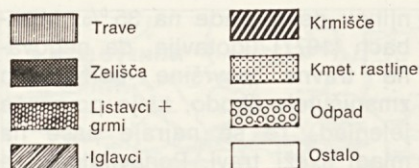
Mesto opazovanja	Število opa-zovanj	Skupaj opažene jele-njadi	Pov-prečno število jele-njadi na eno opa-zo-vanje
travnik	47	243	2,5
gozd	25	81	3,2
gozdni rob	15	57	3,8
poseka	30	107	3,5
grmišče	19	73	3,8
njiva	4	12	3,0
nasad	4	10	5,2
Skupaj	144	583	4,0

Da jelenjad rada izstopa na negovane travne površine, so potrdila tudi sistematična opazovanja, ki so jih opravili lovci v lovišču Medved avgusta, septembra in oktobra 1980. Skupno je bilo na posebnih opazovalnih listih evidentiranih 144 opazovanj; opazili so 583 jelenjadi obeh spolov. V tabeli je prikazano mesto opazovanja, število opažene jelenjadi in število opaženih živali na posamezno opazovanje.

Vidimo torej, da so travniki tako po skupnem številu opažene jelenjadi kot po povprečnem številu opaženih živali daleč pred drugimi kategorijami v prostoru.

Trave so v vzorcih zastopane prek vsega leta, pri čemer njihov delež v juliju nekoliko upade (zorenje trav in košnja), močno pa spet naraste v septembru in oktobru. V obdobju s snegom jelenjad razkopava sneg na travnikih, poveča pa se tudi delež šašev (*Carex sp.*), ki jih jelenjad pase v gozdu.

Če se jelenjad ne more napasti na travnikih, si ta prehranski primanjkljaj nadomesti z drugimi razpoložljivimi viri. V poletnem obdobju so

Količinske sestave prehrane jelenjadi v lovišču Medved Kočevje (veliko negovanih travnikov in pašnikov, visok delež trav v vzorcih)

to običajno zelišča in listi ter sočni poganjki listavcev in grmovja, v obdobju rastlinskega mirovanja pa popki in poganjki listavcev, iglavcev in grmov ter polgrmov.

Kakršne koli spremembe deleža negozdnih, travnih površin zaradi zaraščanja ali snovanja smrekovih nasadov ali omejene dostopnosti za divjad (ograjevanje, paša živine) vedno povzročijo povečan pritisk na laže dostopne površine, torej na gozd. Podobno reagira divjad tudi, če pašne površine niso vzdrževane, to je košene in gnojene.

Količinski delež zelišč se med letom izrazito spreminja in doseže najvišjo vrednost poleti. V tem obdobju so med zelišči zastopane praktično le vrste, ki rastejo v gozdu pod zastorom. Najverjetnejši vzrok za povečanje njihovega deleža v poletnem obdobju je dozorevanje trav, košnja travnikov in pašnikov za divjad ter doraščanje zelišč, ki pod zastorom gozdnega drevja rastejo počasneje kot na osvetljenih površinah. V tem se naše ugotovitve v celoti ujemajo z navedbami iz literature (Dzieciolowski, 1969, 70; Dzieciolowski et al., 1975; Goodwin, 1975; Stormer in Bauer, 1980; Korfhage et al., 1980).

Zelišča so torej izredno pomemben del poletne prehrane jelenjadi in v veliki meri omogočajo tvorbo zadostne maščobne rezerve, ki jo živali kot dodatni energijski vir po-

rabljajo v obdobju paritve in pozimi (Korschgen et al., 1980).

Pomena zelišč v celoletni prehrani jelenjadi in srnjadi se premalo zavedamo in ukrepov za njihovo optimizacijo pri načrtovanju nege gozda ne programiramo posebej. Dovajanje svetlobe k tlom oz. povečevanje količine svetlobe pri tleh s svetlitvenim redčenjem je osnovno »orodje« pri ukrepanju v sloju zelišč. Laycock in Price (1970), ki sta proučevala vpliv osvetlitve na zelišča, sta ugotovila, da je za zelišča pod zastorom, v primerjavi z vrstami, ki uspevajo na svetlobi, na posekah, značilno:

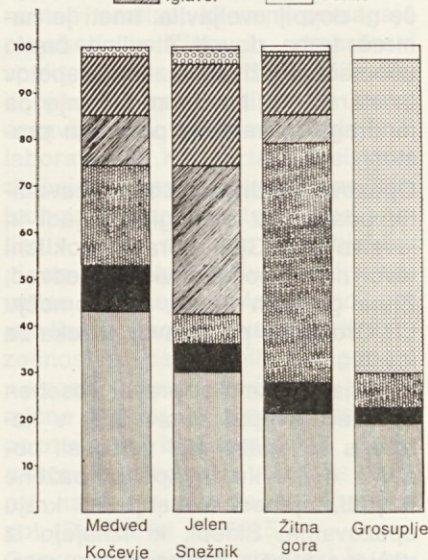
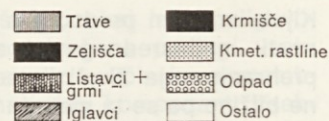
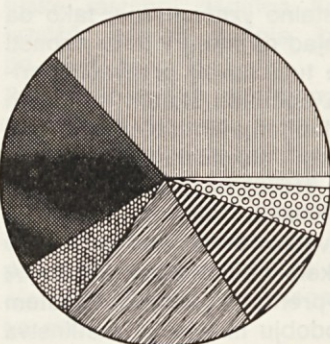
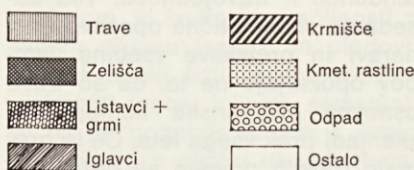
- manjša proizvodnja biomase,
- manjši odstotek ogljikovih hidratov,
- večji odstotek lignina,
- večji odstotek proteinov.

Važno pa je tudi to, da so rastline pod zastorom v poletni vročini sočnejše in vsebujejo več vode, kar je posebej pomembno v sušnih kraških in visokokraških območjih.

Če priporočamo svetlitveno sečnjo kot ukrep za izboljševanje prehranskih pogojev, moramo najprej vedeti, koliko drevja je treba pustiti za kritja in ne samo, koliko drevja moramo zaradi stimuliranja podstojnega rastlinstva odstraniti.

Ravnotežje med tema faktorjema pa je treba pred predpisom recepta eksperimentalno ugotoviti.

Količinska sestava prehrane jelenjadi v lovišču Jelen Snežnik (primanjkljaj trav nadomeščajo višji deleži zelišč v vzorcih)

Zimski prehranski izbor jelenjadi v 4 proučevanih območjih. Delež listavcev in grmov je pogojen z njihovo zastopnostjo in splošnimi prehranskimi pogoji (zima z malo snega, 1977—1979).

Jelenjad tudi v zimskem času kaže močno afiniteto do zelenih delov rastlin oz. rastlinskih vrst, predvsem do zelišč in trav, povsod, kjer so snežne razmere take, da lahko pride do njih. Hobbs et al. (1981) ugotavljajo, da rastline, ki ostanejo tudi pozimi zelene, vsebujejo večji odstotek surovih proteinov. Jelenjad namreč potrebuje v prehrani najmanj 5% delež surovih proteinov za ohranitev telesne teže. Proteine potrebujejo mikroorganizmi v vampu za normalno delovanje, poleg tega pa so proteini najpomembnejša sestavina v živalski prehrani. Pomanjkanje zavira najpomembnejše telesne funkcije, kot so rast, nabiranje maščobne rezerve, reprodukcija, laktacija itd. (Dietz, 1970).

Listavci in grmi so značilna celoletna komponenta v prehrani jelenjadi, pri čemer njihov skupni delež, pogostnost in količina posameznih vrst in še posebej zastopnost posameznih delov rastlin (listi, poganjki, popki, lubje, cvetovi, seme, plodovi) sezonsko variirajo in so hkrati odvisni tudi od splošnih prehranskih pogojev okolja.

Iz tabele, kjer so prikazane najpogostejše vrste listavcev in

LD Grosuplje	GL Medved	GL Jelen	GL Ljubljanski vrh	GL Žitna gora
leska (<i>Corylus avellana</i>)	leska (<i>Corylus avellana</i>)	bukev (<i>Fagus sylvatica</i>)	leska (<i>Corylus avellana</i>)	leska (<i>Corylus avellana</i>)
hrasti (<i>Quercus sp.</i>)	bukev (<i>Fagus sylvatica</i>)	gorski javor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	bukev (<i>Fagus sylvatica</i>)	kalina (<i>Ligustrum vulgare</i>)
bukev (<i>Fagus sylvatica</i>)	kalina (<i>Ligustrum vulgare</i>)	navadni volčin (<i>Daphne mesereum</i>)	gorski javor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	hrasti (<i>Quercus sp.</i>)
rdeči dren (<i>Cornus sanguinea</i>)	gorski javor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	leska (<i>Corylus avellana</i>)	jerebika (<i>Sorbus aucuparia</i>)	trepetlika (<i>Populus tremula</i>)
trepetlika (<i>Populus tremula</i>)	trepetlika (<i>Populus tremula</i>)	kosteničevje (<i>Lonicera sp.</i>)	mokovec (<i>Sorbus aria</i>)	beli gaber (<i>Carpinus betulus</i>)
navadna trdoleska (<i>Euonymus europaea</i>)	gorski brest (<i>Ulmus glabra</i>)	jerebika (<i>Sorbus aucuparia</i>)	navadna trdoleska (<i>Euonymus europaea</i>)	navadna trdoleska (<i>Euonymus europaea</i>)
brogovita (<i>Viburnum opulus</i>)	navadna trdoleska (<i>Euonymus europaea</i>)	trepetlika (<i>Populus tremula</i>)		češmin (<i>Berberis vulgaris</i>)
dobrovita (<i>Viburnum lantana</i>)	češmin (<i>Berberis vulgaris</i>)	navadna breza (<i>Betula pendula</i>)		rdeči dren (<i>Cornus sanguinea</i>)
navadna krhlika (<i>Rhamnus frangula</i>)	navadna breza (<i>Betula pendula</i>)	šipki (<i>Rosa sp.</i>)		glog (<i>Crataegus sp.</i>)
lipovec (<i>Tilia cordata</i>)	iva (<i>Salix caprea</i>)	gorski brest (<i>Ulmus glabra</i>)		maklen (<i>Acer campestre</i>)

V zgornji tabeli je prikazan pregled najpogostejših vrst listavcev in grmov v posameznih območjih. Vrste so navedene po pogostnosti pojavljanja v vzorcih prehrane jelenjadi.

grmovja v vzorcih posameznih proučevanih območij, je razvidno, da je zastopanost sicer pogojena s pestrostjo vrst in njihovo pogostnostjo, vendar pa je očitno, da nekatere vrste izstopajo po priljubljenosti (leska, bukev, gorski javor). Navzočnost nekaterih vrst je pogojena s skromnim prehranskim izborom v tej skupini. Tako npr. navadni volčin, ki se pojavlja v vseh proučevanih območjih, najdemo le v vzorcih s Snežnika, kjer je po pogostnosti celo na tretjem mestu. Če je prehranska ponudba bogata in pestra, se jelenjad torej specializira na posebej priljubljene vrste,

medtem ko se v skromnih razmerah vede kot značilen generalist (Nudds, 1980).

Delež posameznih vrst v prehrani je torej odvisen od učinkovitih prehranskih pogojev v posameznih območjih, te pa poleg rastlinskih razmer v prvi vrsti pogojujejo višina in kvaliteta ter trajanje snežne odeje v zimskem času. Najbolj očiten dokaz za to je delež leske v prehrani jelenjadi in srnjadi, posebno delež mačic, tj. moških cvetov. Predvsem srnjad doseže z gobcem zaradi svoje nižje vzrasti le spodnje dele grmov, večina mačic pa je na zgornjih konicah poganjkov. Če

zapade moker sneg, ki s svojo težo uvije leskove grme, se učinkoviti prehranski pogoji s tem spremenijo. Delež mladih leskovih poganjkov in mačic naraste. To je posebej značilno v grmiščih z odrasčenimi leskovimi grmi. Ker se debelina in teža snega iz leta v leto spreminjata, je mogoče na učinkovite prehranske pogoje vplivati s prilagojenim načinom sečnje oz. pomlajevanja leskovih grmov na večjih površinah.

(nadaljevanje in konec v prihodnji številki)

V FEBRUARJU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteni divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni zabranila vse leto.

medved

divji prašič
do 15. II.
ozimci in lanščaki
ves mesec

volk

divja mačka
do 15. II.

zlatica in belica
do 15. II.

dihur do 15. II.

kragulj

skobec

10. II. vzide ob 7.13 in zaide ob 17.20
25. II. vzide ob 6.49 in zaide ob 17.42

☾ = 4. II.,

☿ = 13. II.,

☽ = 20. II.,

☼ = 27. II.

Lov na medveda

Franč Šetinc

Sedem noči, ki sem jih prebil na lovu na medveda, sem v »Lovcu« že opisal. Sedem mrzlih noči na Kočevskem. Potem jih je bilo še šestnajst. V dveh letih.

Enajstič sem bil še z lovskim čuvajem Mikličem. Ko je prišel medved bolj pozno. Najprej se je držal roba gozda, potem je smuknil pod najino prežo, nato se je vzpel po bregu do mrhovine, a se ni ustavil. Poplesaval je sem in tja, dvigal smrček proti gozdu, kakor da se hoče prepričati, ali bo imel pri/pojedini mir. »Čakajte, da se ustavi!« mi je šepetal lovec.

Seveda me ni počakal, pač pa jo je ucvrl kar v gozd, kakor da pečenka ni dovolj slastna zanj. Razločno sem slišal njegovo lomastenje. Vlekel sem na ušesa, kdaj se bo obrnil in se vrnil. Glave nisem odmaknil od puške, tako da me je že bolet vrat. Šele ko se je v gozdu vse umirilo, sva vedela, da je lova za to noč konec.

Potem sem šel čakati medveda na drugo prežo. Jože Medic, ki me je prevzel, je bil skoraj prepričan, da bom že prvo noč streljal. Pa sem imel smolo...

Potem je bilo nekaj noči kot zakletih. Prašiči so redno prihajali, medveda pa od nikoder. Pač: enkrat se mi je zazdelo, da hlamudra v bližnjem gozdu, nedaleč od najine visoke preže, celo zapihal je, ampak na spregled ga ni bilo. Jože ni nič rekel, morda si je mislil, da slišim strahove. V tistem gozdu, kjer meni domišljija spleta medvede, se križajo poti košut, prašičev, lisic, srnjadi... Ob vsakem šumu, poku suhe vejice, šelestu listja, šuštenju vetra si res ni treba izmišljati kosmatinca!

Eno noč je bil veter, zaletaval se je v najino prežo, kakor bi kdo pokal s puško. Veje so jezno tolkle po najini strehi, da bi naju prisilile k umiku, a se nisva vdala. Upala sva, da bo veter utihnil. Do desetih sva vzdržala, potem pa sva se premražena spustila do fička. Preden sva zapeljala na cesto, sva obsve-

tila še jelenjad, ki je samo malomarno dvigala glave — in se pasla naprej.

Dvakrat sem imel gosta — najprej ženo, potem še starejšega sina. Rekla sta, da je zanimivo, toda samo enkrat. Lovec mora biti res malo čez les, da cele noči prezeba na preži. Dopovedujem jima, da mi je to v veselje. Tako se zatopim v čakanje na tisto, kar bo enkrat moralo priti, da pozabim na čas. Celo hrbtnica, ki mi jo je dr. Debevc že večkrat poskusil naravnati, mi ne nagaja. Na dolgočasnem sestanku me daje, na lovu ne...

Posebno zanimiva je bila tista noč, ko je prišel volk, ki ga nisva videla. Najprej so, kot po navadi, prišle lisice. Prečesale so vse naokrog, le mrhovino so pustile na miru. Kakor da piše na njej: rezervirano za medveda! Potem so prišle srne in se spravile nad koruzo, ki jo je Jože posul za prašiče. Niso se pustile motiti, ko so se pojavili prašiči. Najprej so tekali ob robu gozda, po šelestu suhega listja jih je bilo zaznati. Čez čas so se previdno približali krmišču, ovohavali koruzo, pa spet dvigali rilce in lovili zrak. Ko pa so enkrat zagrizli, so mleli in mleli, da si jih daleč slišal. Kdaj pa kdaj se je kakšen razburil, z rilcem ošvrknil soseda — in spet je bila sloga med njimi. Srne so se umaknile bolj k robu, ampak zbežale niso.

Potem se je nenadoma od nekod privlekla megla, da sva bila v njeni belini kot izgubljena. Lovska slepota. Zdaj sva si lahko pomagala samo s sluhom. Lisice pod nama so plesale, kot bi vedele, da jim nič ne moreva. Prašiči so mleli naprej...

Kaj pa zdaj?

Kot na povelje so prašiči odnehali. Po pihanju vodeče svinje sva vedela, da so jim rilci napeti. Nato sva zaslišala njihove drobne korake, šelest listja, kratek zastoj, pa dir in — tišina. Čez čas zaslišiva težje korake, najprej za hrbtnom, nato spodaj pod nama.

»Medved?«

»Ne, volk bo...«

Stisnem puško, a kaj, ko nimam v kaj pomeriti. Slišim ga, kako teka okrog mrhovine, niti toliko se ne ustavi, da bi povohal, pa že sili naprej. Potem izgine v gozd.

Ko se megla razprši in se spet lahko razgledava po lovišču, so prašiči že nazaj in nadaljujejo svoje mletje. Srne so najbrž sklenile, da bo za noč dovolj.

Bila je tudi noč, ko nisva videla niti lisice. Dokler je bil še dan, je kak kragulj preletel najino prežo. Morda je kanil pristati na mrhovini, pa naju je v letu začutil in odfrfotal daleč stran. Samo šoje se naju ne bojijo, do mraka jih je drevo nasproti preže polno.

Ne vem, kateri večer je bil, ko je prišel medved. Jože ga je že od daleč zagledal, ko ga jaz še nisem ločil od temnih grmov. Ko je prišel blizu šojinega drevesa, je nekaj čofnilo po vodi. Kaj bi bilo to?

»Preden bo prišel na večerjo, se bo najprej okopal,« se tiho zasmije Jože. Slišim ga, kako glasno diha. Tudi njegovo srce, ne samo moje, tolče nekje v glavi.

Nisem vedel, da je ob tistem drevesu voda. Pogledam z daljnogledom, pa vidim samo medvedovo glavo. Ves je v vodi, s šapami klati okrog sebe. Segrel se je na poti, osvežitev mu dobro dé.

Potem naenkrat zraste iz vode in se premakne proti nama. Cela večnost mine, preden prehodi jamo in se naposled pojavi ob mrhovini. »Šantav je,« reče Jože.

Tedaj mesec, več kot pol krajca ga je, zaide za oblak. Zmrači se. Vidim samo temno gmoto, ki se pripravlja, da bo zagrizla v meso. Ne razločim nog. Smrček zamenjam za oko...

»Eh, spet nič!«

»Zatulil je,« reče Jože vznemirjeno.

»Ta je dobil...«

Na nastrelu ne odkriva nobene kaplje krvi. Svetiva z baterijo okrog sebe. V travi opaziva sledi medvedovih šap, ampak krvi nobene.

Franc Šetinc in lovec Ferdo Miklič ob plenu

Foto J. Primo

»Zagotovo je dobil,« me tolaži Jože.

Greva malo globlje v temačen gozd, samo toliko, da pogledava, če leži pod kako smrekovo vejo. Prvi koraki so plahi, potem naju strah mine in greva še malo dlje...

»Jutri bomo šli s psom za njim...« Ponoči sem ves nemiren: najbolj se bojim, da bi odkrili sled krvi, hlumudrača pa ne. Potem bi že raje videl, da bi ga krogla zgrešila. Naj bo živ in zdrav!

»Žal mi je,« najdem v pisarni sporočilo direktorja »Snežnika« Šteblaja. »Zgrešil si ga. Škoda — bila bi zlata... Tega zlepa ne bo več nazaj...«

Našli so kroglo in nekaj dlakestrižine. Z vratu. Presneti mesec! Prednje noge in vratu nisem videl, senca je zapolnila prazen prostor in prav tja je morala krogla... Lep izgovor, kajne?

Preskočila sva dve noči, saj sva vedela, da po takem nemiru pod to prežo nekaj časa ne bo medvedove dlake. Potem sva hodila, dokler je bilo še kaj lune. In spet prekinila.

Zvečer pred dnevom republike sem poklical po telefonu.

»Dvakrat sem odkril njegove sledove, zdaj pa že nekaj noči ne prihaja več...« mi pojasnjuje Jože.

»Naj torej ne pridem?« razočarano vprašam.

»Pridite, pridite, boste šli na drugo prežo!«

Zopet se preselim k Mikliču, tja v hrib, na tisto jaso, kjer sem prvič v življenju srečal medveda. Nekateri mi ne verjamejo, pravijo, da bi zanesljivo zbežal, če bi bilo res.

»Saj bi,« pojasnujem, »če ga ne bi zamenjala za štor. Ko pa sva bila vštric z njim, na petnajst korakov, je bilo že prepozno. Najbolj modro je bilo po mačje nadaljevati pot...«

Vznemirjen sem. Dvaindvajseta noč. Upam, da tretjič ne bom imel smole!

Lovec pravi, da je pred dnevi videl staro medvedko. Odkril je tudi medvedove sledove.

Torej bo?

Po šestih urah čakanja se s preže spustiva na pot. Ko sva že blizu avtomobila, se mi zdi, da je nekaj odskočilo.

»Je bil medved?« tiho vprašam.

Lovec skomigne z rameni.

Triindvajseta noč: ob šestih pride medvedka. Z najine leve jo zagledava. Nekaj časa stoji, potem se nameri naravnost proti mrhovini. Štejemo korake. Lahko bi streljal, toda Miklič še ne da znaka.

Spet se zmrači. »Oh, ne!« tiho za-

stokam. Žalostno pogledam proti mesecu, ki ga je temen oblak vsega zakril.

Medvedka se veselo obrača: enkrat ima glavo proti gozdu, drugič je obrnjena proti nama. To bo najbrž zaradi obilja mesa poginulih konj in prašičev.

»Kje ima glavo?« vprašam.

Tedaj jo že vidim. Poči. Zablisne se. Nekaj steče proti smrekam. Stopinje so težke.

»Dobila je,« reče lovec.

»Jo vidite?«

»Tisto črno tam...«

Pogledam z daljnogledom. Ne razločim dobro, ampak če Miklič pravi, bo že držalo.

Čez čas se spustiva po lestvi. Ko prideva tja, ugotoviva, da so le oglodana konjska rebra.

Ob mrhovini najdeva nekaj kapelj svetle krvi. Stopava po potki proti smrekam. Posvetiva. Krv ni nikjer. Greva še globlje v gozd, previdno, s puško na strel.

Razočaran sem, ko se vračava proti preži, kjer sva pustila nahrbtnika. Če sem tretjič zgrešil, pomeni, da mi ni pomoči. Ponoči pač ne znam streljati...

»Pa še svojo puško sem imel,« se izgovarjam. Svetovali so mi, naj ne hodim več z izposojeno puško, ker je vsak svoje najbolj vaje.

»Zdi se mi, da je skočila tja,« rečem lovcu in pokažem proti krmišču za srnjad. Dvajset korakov pod mrhoviščem.

Posvetiva zadaj. Nič.

»Tam leži!« vzkliknem veselo, ko pogledam sprednjo stran.

Bil je dober zadetek. Smrten. Lovec me veselo sune pod rebra. Objamem ga. Odlomi smrekovo vejico in mi čestita. Natančno po lovskih šegah, ki jim doda še obilno mero veselja. Predvsem tudi zato, ker ga ne bo treba iskati. Ne bo nemirne noči, polne negotovosti. Za oba.

Tudi bralci bi se najbrž že naveličali brati moje pripovedke o lovu na medveda. Triindvajset noči — to je tudi za nevoščljivce preveč! Zjutraj je bilo veselje. Ko smo odirali kožo, je bilo veliko gledalcev. Hvalili so dolgo dlako. Šteblaj in Drobnič sta izmerila kožuh. Ocenila sta, da je medvedka stara enajst let.

»Zlata je,« sta ugotovila. »Tristo deset točk jih je dala natura. Če jih bo kaj več, bodo preparatorjeve...«

Po krvnem sledu...

Janez Pernat

Razen o preizkušnjah in tekmah psov krvosledcev (barvarjev) je naše glasilo o delu po krvnem sledu malo pisalo. Na osnovi svojih izkušenj ni tega zahtevnega in napornega lovskega opravila opisal še noben vodnik lovskega psa, veččega dela po krvnem sledu. Tudi v LD posvečajo še vse premalo pozornosti delu po strelu, čeprav je bilo v zvezi s tem že več opozoril. Kako zanimivo in poučno je takšno zasledovanje obstreljene divjadi, nam je v prvi letošnji številki Lovca opisal na svojem primeru Gorazd Jarc iz Ruš. Ker se uredništvo zaveda, da si naši lovci tovrstnih prispevkov, polnih zanimivosti, presenečenj — predvsem pa novih spoznanj o vedenju ranjene divjadi — še želijo brati, sem zaprosil Janeza, naj o krvnem sledu še sam kaj napiše. »Vedi Boris, da bi raje iskal 10 obstreljenih medvedov, kakor pisal o tem — pisanje mi gre težje od rok. Ker pa se zavedam, da se bo kdo drug od vodnikov lotil tovrstnega pisanja še težje od mene, bom poskusil,« mi je odvrnil. In kakor vsakega sleda se je Janez tudi pisanja lotil temeljito in vestno. Več tednov se nisva videla. Naposled je nekega dne stopil v uredništvo in mi na mizo položil zajeten sveženj svojega rokopisa. Zanimivega in poučnega branja je toliko, da se je uredniški odbor našega glasila odločil, da ga bomo v nadaljevanjih objavljali celo leto. Pa kaj bi še govoril, besedo ima Janez.

Urednik

Včasih so dejali, da položijo vile roje-nice človeku že ob rojstvu v zibelko čopič ali pero, da bo kasneje slikar ali pisatelj. Meni niso položile ne čopiča in ne peresa, temveč kužka in lok, zato nisem ne slikar ne pisatelj, sem le velik ljubitelj narave. Imam pa še to srečo, da imam za očeta človeka, ki je znal zbuditi v meni ljubezen do živali že v otroštvu, za kar mu bom hvaležen vse življenje. S tem pisanjem me mislim odkriti ne Amerike in ne smodnika, saj je oboje že odkrito. S skromnim znanjem in izkušnjami, ki sem si jih v več kot 30 letih, odkar šolam in vodim pse raznih pasem, pridobil in iz napak, na katerih sem se in se še učim, bi rad povedal nekaj o delu po strelu — o krvnem sledu. Popolnoma se zavedam, da nisem strokovnjak na tem področju, da imamo vodnike psov barvarjev, ki vedo mnogo več kot jaz in imajo več izkušenj, toda če svojega znanja ne posredujejo naprej, ga poznajo samo sami in nihče drug. Zato se moramo vsi drugi učiti na lastnih napakah. Napake pa vedno nekaj stanejo — tako gredo čas, živci in tudi kaka po nepotrebnem obstreljena žival propade v lovišču. Da bi mladim vodnikom krvosledcev prihranil vsaj nekaj najpreprostejših napak, pa tudi v pomoč lovcem-strelcem, sem se odločil, da popišem svoje izkušnje. Skušal vam bom pomagati z nasveti iz lastnih doživetij; če se mi bo to posrečilo, boste presodili sami. Že vnaprej se opravičujem vsem, ki jim moj pogled na delo po strelu ne bo

ugajal. Vsem tistim svetujem, da obdr-žijo od mojih nasvetov in izkušenj vse, kar se jim bo zdelo dobro in poučno, kar pa bo po njihovem slabo, naj pre-zrejo.

Preden nadaljujem, naj povem, da so vsi primeri dela po krvnem sledu, ki jih bom opisal, resnični, brez »lovske latinščine«. Z njimi želim prikazati, kaj vse lahko kot vodniki psov krvosledcev pri svojem delu doživimo in kakšne napake lahko tudi pri tem delu napravimo tako kot vodniki ali kot lovci-strelci. Opisal jih bom zato, da bi bilo teh napak čim manj in da bi se lahko izognili napakam, ki sem jih delal sam. Ker pa nikoli nisem imel namena, da bi kdaj take primere opisoval, nisem spraševal upleniteljev, ali lahko ome-nim njihove priimke in navedem, iz katere LD so. Iz prakse pa vem, da je veliko lovcev najbolj občutljivih prav za to. Če mu ne pade divjad »v ognju« — si mislijo — bodo drugi menili: »Glej glej, kakšen slab strelec si!« Eden od vzrokov, da ne pokličejo na pomoč vodnika z barvarjem, je tudi ta! Raje strel utajijo, kot da bi veljali za slabe strelce. Zato sem se odločil (da ne bo zamere) zapisati samo uple-niteljevo ime in približen kraj lova.

Ko hodim po naših slovenskih loviščih, slišim, vidim in doživim marsikaj. Vča-sih mi po uspešnem iskanju pravi uple-nitelj: »Janez, tako si me navdušil s svojim iskanjem, da bi si še sam rad priskrbel barvarja!« Ali pa: »Krvosledca ne bom nikoli imel, ker takega gara-nja ne zmorem!« Spet drugi je tako

navdušen, da zatrjuje, da mu nobena knjiga ali film ne bi mogla dati tega, kar je doživel ta dan, ko je na lastne oči videl in spremljal, kaj zmore dober pes-krvosledec. Seveda se zgodi tudi, da po neuspelem sledenju lovec ne razume, da mu ne moreš najti srnjaka ali jelena, na katerega je streljal, po svojem prepričanju, v pleča, še zlasti, če je našel na nastrelu kri! Veliko lovcev poskusi poiskati obstreljeno div-jad brez šolanega in veččega krvo-sledca. Na nastrel ponavadi privedejo kar najbližjega goniča in ga po dobrih 100 m sprčijo v upanju, da bo tako čim hitreje ujel ranjeno divjad. Ko so po uri ali dveh gonje še vedno praznih rok, pokličejo naslednji dan nas, saj menijo, da je nekaj kapljic krvi na na-strelu, ki so jo našli, in naprej po sledu, dovolj, da lahko vodnik s svojim krvo-sledcem najde ranjeno žival. To pa še zdaleč ni res! Kri na nastrelu in po sledu nam pove samo to, da je žival zagotovo nekam zadeta (tega brez naj-dene krvi seveda ne moremo trditi). Po najdeni krvi (po njeni barvi, stanju, vonju ali celo okusu) lahko velikokrat pravilno sklepamo, kam je žival zadeta. Kasneje pa na podlagi najdene krvi nadzorujemo psa, ali je še na pravem sledu. Ni pa kri nikoli zagotovilo, da se nam bo v resnici posrečilo žival izslediti; še zlasti velja to za srnjad! Velika večina lovcev meni, da je iska-nje obstreljene srnjadi za dobrega psa in vodnika precej lahko delo. Sam pa ne mislim tako. Pri današnjih puškah in nabojih imajo strelji v telo že tak učinek, da zadeta srnjad večinoma pade že v ognju ali jo najdemo do 100 m od nastrela. Za nas vodnike krvosledcev pa so prihranjeni v glavnem primeri strelav v noge in oplazni strelji, pri katerih je na nastrelu navadno le malo krvi, dlake — strižine, ali morda kak košček mesa, če pa je prizadeta tudi kost, pa še kostni mozeg ali košček kosti. Iskanje po takih streljih (in če je prejšnji dan obstreljeno žival poleg tega pozneje preganjal še kak gonič ali terier, ki za to delo ni usposobljen), zahteva od psa krvosledca veliko volje do sledenja, gotovosti na sledu, telesne vzdržljivosti in na koncu še

dovolj ostrosti, da pes tako zadeto in pregnano srnjad izsledí, ujame in zadrži na mestu. Srnjad se zaradi svoje telesne šibkosti ne more postaviti psu po robu kot kak samozavesten jelen ali bojeviti divji prašič, zato beži pred zasledujočim psom in človekom in se postavi psu v bran (srnjak) šele, ko spozna, da se z begom ne more več rešiti. Šele takrat postane srnjak napadalen in bojevit, in lahko se tudi zgodi, da psa onesposobi za nadaljnje iskanje. To se mi je že zgodilo.

Bila je sreda, 11. avgusta. Z lovcem Tonetom sva bila dogovorjena, da se dobiva ob pol sedmih v Zg. Logatcu in greva pogledat za srnjakom, na katerega je streljal prejšnji večer. Na nastrelu je Tone našel samo koščke kosti iz noge in malo mesa — krvi nobene! Nizek strel v nogo, prvo ali zadnjo, to je vedno težko ugotoviti po najdenih drobcih kosti. Ob sedmih sva bila na nastrelu, kjer tudi sam nisem našel nič drugega. Capija (bavarskega krvosledca) sem dal na sled. Takoj je potegnil v pravo smer, vendar je vlekel dva do tri metre više, vzporedno s kapljami krvi, ki jih je našel Tone 20 metrov od nastrela, ko je šel za mano. Verjetno so z bingljajoče srnjakove noge padale kapljice krvi tudi tja, ali pa je veter psu prinašal dah s strani; drugače si tega ne znam razlagati. Po dobrih 50 metrih je krvi zmanjkalo, zato psa ni bilo mogoče več nadzorovati. Capi je zavil po z grmovjem obraščem hribu navzgor proti kmetiji, kar je Toneta in njegovega prijatelja motilo.

Medtem smo na srečo prišli na srnjakovo ležišče, kjer je bilo na enem hrastovem listu nekaj posušene krvi. Zdaj sem vedel, da sva s psom na pravem sledu. Od tod je zavil sled (brez najmanjše kaplje krvi) proti makadamski cesti in prek ceste na travnike, kjer stojijo tudi vikendi. Ker na beli makadamski cesti nisem našel niti kapljice krvi (tu bi se morala videti, če je srnjak še krvavel), sem postal tudi sam rahlo nezaupljiv. Zato sem se vrnil na označeno ležišče, kjer smo našli kri. Hotel sem se prepričati, ali bo Capi šel ponovno proti cesti; če bo, je sled pravi. Morda srnjak potem, ko je vstal z ležišča, ni več krvavel in je odšel že ponoči na pašo, saj je 50 metrov od ceste čudovita njiva z mlado sočno travo. In res je bilo tako. Capi je znova zavil proti cesti, prek ceste na njivo s travo, sledil po sredini njive, se za trenutek ustavil na drugem ležišču, ki je bilo tu v travi, ga ovohal in nadaljeval po sledu. Ker me je pes močno vlekel naprej, nisem

Barvarja Džoni in Capi ob jelenu v LD Logatec

Foto J. Pernat

mogel tako na hitro pregledati ležišča, ali je tudi tu kaj krvi, motiti pa ga nisem hotel. Tonetu, ki je malo zaostajal, sem zaklical, naj pregleda, ali ni morebiti to ležišče kake druge, zdrave srnjadi in je to Capija morda zapeljalo. Nisem si mogel namreč misliti, da bi se šel ranjeni srnjak že isto noč past tik ob cesti. Tone mi je zaklical: »Kri!« Torej ima Capi prav! Z njive je zavil proti grmovju, ga obšel in potegnil k drugemu; tu je bilo spet ležišče. »Tone, razišči!« sem mu zaklical in že mi je odgovoril: »Kri!« Od tod je vodil sled znova na njivo, prek njive nazaj proti cesti in ponovno prek ceste proti drugemu hribu. V prvi tretjini hriba je bilo ležišče, ki ga je Tone raziskal, medtem ko sem sam s Capijem nadaljeval sledenje. »Kri!« je spet javil Tone. Po dobrih 100 metrih je Capi zavil proti globeli in začel dvigati glavo in z visokim nosom vohljati po zraku. Džoni (moj drugi krvosledec — hanovski barvar — ki sem ga imel na sledu prostega, neoprčenega) je bil medtem že v globeli in je že glasno pognal. Malo sem počakal, da bi se prepričal, da ni po naključju dvignil zdravo divjad. Če bi živali bile zdrave, bi to sam spoznal in se, kakor je vaje, po 100 do 150 metrih gonje, vrnil. Vendar Džoni ni odnehal in je gonjo nadaljeval, zato sem spustil še Capija, da bi oba psa srnjaka čimprej ujela. In tu sem napravil napako! Kmalu je Capi Džonija dohitel

in tudi on začel glasno goniti. Gonja je zavila na levo pobočje hriba, od tam nazaj v dolino, se nekaj časa nadaljevala po dolini in nato zavila v desni strmi hrib. Džoniju, ki tehta 40 kilogramov, so začele pojenjavati kloči. Ker je tudi vročina neznosno pritiskala, je še prej omagal. Capi je gonjo nadaljeval kakih 100 metrov nad nami. Zavil je za hrib in nismo ga več slišali. Medtem je prišel do mene Džoni, ves izčrpan. Ker imam vodo vedno v nahrbtniku, sem ga lahko takoj napojil. Počakal sem še dobrih deset minut, da se je malo umiril, in zavili smo v smer, kamor je Capi gnal srnjaka. Vendar Capija ni bilo slišati, niti se ni vrnil. Prišli smo že do ceste. Še vedno ga ni bilo od nikoder, zato sem ga klical. Ko pa sem se obrnil proti cesti, sem ga zagledal. Premikal se je počasi, korak za korakom, zadnjo desno nogo pa je vlekel za seboj, kot bi imel zlomljeno. Stekel sem k njemu, ga dvignil v naročje in ga odnesel v travo. Na stegnu sem zagledal dvakrat presekano kožo od udarca srnjakovega rogovja. Na srečo je bila kost cela, le udarec v napeto mišico je bil tako močan, da je bila noga precej časa omrtvičena in jo je vlekel za seboj. Šele z mrzlimi obkladki in z rahlo masažo sem mu počasi nogo za silo usposobil, saj smo se morali takoj — v istem lovišču — lotiti nove naloge — poiskati obstreljenega jelena.

Džoni in Capi ob srnjaku, izsledenem v LD Mokro

Foto J. Pernat

Ta dan sem napravil dvakrat isto napako — obakrat sem spustil oba psa. Prvič za srnjakom, kar se je končalo nesrečno, drugič za jelenom, ko je bil konec srečnejši in naloga rešena. Srnjaka se mi ni posrečilo najti, kljub temu, da je imel prestreljeno nogo in zdrobljeno kost in bi ga pravzaprav moral dobiti. Upam, da take napake ne bom več napravil. V čem sem torej ravnal napačno, ali pa je bilo samo nesrečno naključje! Capi ima za seboj že 40 uspešnih sledenj srnjadi; od tega je bilo treba več kot 20 živali ustaviti z gonjo in nikoli ga ni še noben srnjak nabodel. Vedno je on prej opravil z njimi, zato se mi je kaj takega zdelo nemogoče, psu pa tudi. Kot vidite, pa za to ni treba jelena ali divjega prašiča, tudi star srnjak lahko onesposobi psa, celo tako močno, da ga nikoli več ne najdemo. Če ga nabode na pravem mestu in je pes oddaljen od nas recimo dva kilometra, je po njem. Pes lahko izkrvavi ali pa se zaradi zlomljenih kosti ali močnega udarca ne more premikati. Na srečo se je Capi še sam privlekel do mene; kolikšno pot je moral napraviti, ne bom nikoli zvedel, pa tudi tega ne, ali se mu je posrečilo srnjaka kljub temu zadaviti, ker nisem imel na voljo drugega psa, ki bi bil sposoben sled izdelati do kraja. Džoni je bil izčrpan, Capi pa je šepal. Če bi hotel iskanje nadaljevati, bi moral počakati vsaj uro, da bi si Džoni spočil, sled, za katerega nisem vedel, kje natančno poteka, pa bi moral do zadnjega ležišča ponovno izdelati, kar bi gotovo trajalo tri ure. In ker so me že čakali za iskanje jelena, sem moral

dati prednost večji in težji divjadi — jelenu. Srnjak se bo mogoče še »zli-zal« s svojo ranjeno nogo, jelen pa se z rano, ki jo je imel na vratu, ne bi mogel. Črvi bi ga požrli pri živem telesu. V takem primeru moraš zadevo pretehtati pač tudi z ekonomske plati! »Zjutraj je streljal na jelena naš najstarejši član družine,« mi je razlagal kurir, ki me je prišel iskat. »Po strelu je jelen takoj legel, po dveh minutah pa je vstal in zbežal. Tam, kjer je legel, je kri temna, naprej pa mehurčasta, zato je verjetno težko ranjen in bo po 250 metrih ležal že mrtev,« je končal svoje poročilo. Vse to je lepo in prav, toda, kaj storiti? Capi, ki je glavni mojster, šepa, Džoni kot pomočnik pa je po moji krivdi izmučen. Vročina pa vedno huje pritiska. Kljub temu, da nisem verjel, da je res vse tako, kot je poročal (če bi jelen ležal po 250 metrih mrtev, bi ga že sami poiskali), sem se vseeno odločil, da bom poskusil poiskati jelena, seveda, če bosta psa sploh še sposobna slediti. Ob pol enajstih sem bil s še štirimi lovci na nastrelu. Ker kljub najboljši volji med tistimi skalami in drevjem nisem mogel najti ničesar otipljivega o zadetku, sem odšel proti 10 metrov oddaljenemu mestu, kjer naj bi po pripovedovanju strelca in spremljevalca jelen legel. Res je bilo tam v krogu 5 centimetrov nekaj kapljic krvi, vendar je bilo po njih težko ugotoviti, ali gre res za dober zadetek. Od tam naprej nisem našel nobene kaplje krvi več. Tudi na tistem kraju, kakih 100 metrov naprej, kjer naj bi bila po pripovedovanju penasta kri, nisem na-

šel ničesar. Lovec, ki me je spremljal, je rekel, da je bila »ena kaplja« na listu, vendar ne ve več, na katerem. To pomeni, da bo treba za jelenom malo dlje kot samo 250 metrov! Capi je kljub bolečinam kar dobro napredoval po sledu in tudi Džoni, ki je hodil pred nami brez slednega jermena, je lepo nakazoval smer jelenovega pobega. Tu in tam bolj svež odtis stopala — parkljev — to je bilo vse, kar je potrjevalo, da smo na pravem sledu, ki sta ga psa izdelovala razmeroma hitro in tekoče. Po dobre pol ure hoje mi je nekaj kapljic krvi potrdilo, da iščeta psa po pravem sledu. Verjetno se je jelen tu za hip ustavil, ker naprej spet ni bilo krvi. Sledili smo že skoraj dobro uro, ko smo spet našli kapljo krvi. Spremljevalca sta po malem že obupovala in začenjala dvomiti, da bi bil jelen težko ranjen. Bila sta za to, da bi ga nehali iskati, saj smo se že bližali sosednjemu lovišču. Sam pa sem vztrajal, da moramo jelena najti, da vidim, kaj je z njim; prej iskanja ne smemo končati. Ali bo pred psom pobegnil ali se mu postavil v bran, šele takrat bomo vedeli, kako močno je zadet in ustrezno ukrepali. Nadaljevali smo po sledu naprej in po uri in četrthoda prišli na stezo, bolj podobno stečini, kjer smo na treh mestih spet našli po kapljico krvi in nič več! Malo naprej je jelen zavil s steze na desno med skale. Očitno je iskal primeren prostor, kjer bi legel. Ker mu prostor ni ugal, je zavil nazaj na stezo in se po kakih 50 metrih napotil v hrib k drugim skalam, ki so se mu verjetno zdele varnejše zavetje. Spustil nas je na dobrih 15 metrov do sebe, preden se je dvignil nad skale in pogledal proti nam. Veličastno je dvignil rogovje (dvanajsterak) kvišku, malo počakal, nato pa odskočil. Zastal mi je dih, ko sem ga zagledal naenkrat tako blizu. Samo: »Glej, jelen!« sem spravil iz sebe. Žal nisem imel svoje »mavzerice«, ker sem šel pač predvsem iskat srnjaka. Za tako delo je navadno ne jemljem s seboj, saj me skozi gosto grmovje in smrečje, po katerem navadno sledim ranjeno divjad, samo ovira. Streljati tako ne morem, če pes srnjaka drži, saj bi s streljanjem iz neposredne bližine spravljaj v nevarnost tako psa kot sebe. Pa tudi krogla se ob udarcu na kamen lahko razleti in drobci ranijo psa, zato raje uporabljam lovski nož. Vi pa le napravite po svoje, da me ne boste kdaj preklinjali, ker niste vzeli puške s seboj! Pri meni vzame za vsak primer puško s seboj strelec, ki me navadno spremlja.

Džoni, ki je spremljal celoten sled nekaj metrov pred nami (brez slednega jermena), je skočil takoj za njim. To, da nas je jelen pustil tako blizu, preden je vstal, me je zavedlo, da sem odpel s slednega jermena še Capija, češ, ga bosta vsaj hitro prisilila, da se ustavi. Morebiti pa je le huje ranjen, kot se mi je zdelo. Tega do takrat nisem nikoli počel pri iskanju jelenjadi, divjih prašičev ali medvedov. Žival je vedno ustavljal samo en pes, ker sem se bal, da bosta dva le preveč pogumna in bi se ji preveč približala, kar je seveda lahko zanju usodno. Pa tudi ranjena žival se raje ustavi in postavi v bran enemu psu kot dvema.

Glasna gonja je zavila za greben, zato smo pohiteli na greben, da bi od tam bolje slišali, kam se bo usmerila. Preden smo prišli na vrh, so bili jelen in oba psa že nekje za robom in jih nismo več slišali. Meni se je dozdevalo, da so zavili v levo, drugemu, da so krenili v desno. Tretji lovec, ki je zapiral pot jelenu spodaj, in je prišel do nas, ni slišal, da bi tekli kje mimo njega. Ustavili smo se in čakali, a zaman; psov ni bilo od nikoder. Tudi klicanje ni pomagalo, zato smo se počasi vračali proti avtomobilom, da bi videli, ali nista psa morda zavila tja. Sled, ki smo ga izdelovali, je potekal okrog hriba in obstajala je možnost, da sta prišla na sled, po kateri smo šli na nastrel, in da sta se, ko jima je jelen ušel, vrnila k avtomobilom. Toda tudi tam ju ni bilo. »Le kje sta?« sem se spraševal. Še nikoli se nista zgubila, tudi po dežju in v nevihtah sta se vedno vrnila. Ko sem tako premišljeval, mi je rekel lovec, ki je čakal pri avtomobilu, da je eden od lovcev, ki je bil po naključju prav takrat v lovišču, slišal okrog 500 metrov niže po cesti goniti dva psa proti grapam na robu lovišča.

Takoj sem stekel v tisto smer. Ko sem pretekel že kak kilometer in vmes nenehoma brez uspeha klical psa in se hotel nazadnje že vrniti, sem zaslišal, da se mi nekdo oglašja. Stekel sem še v tisto smer. Prišel sem do ljudi, ki so pospravljali les na kupe. Povedali so mi, da so slišali 100 metrov niže psa, ki je gonil. To je edino upanje, sem si mislil in stekel še naprej. Po dobrih 200 metrih sem se ustavil in prisluhnil. Zdelo se mi je, da slišim lajež, kot bi spodaj pri kaki kmetiji lajal pes. Ker sem vedel, da tod okrog ni nobene kmetije, sem stekel še nekoliko naprej in znova prisluhnil. Takrat sem že razločil, da lajata v grapi oba moja psa. To pomeni, da držita jelena na

mestu — toda kaj, ko nimam puške. Ni mi preostalo nič drugega, kot da sem stekel nazaj k drvarju, ki je imel avto, da me je potegnil več kot 2 kilometra nazaj do naših avtomobilov po puško. Spotoma, ko sem se vračal do drvarjev, sem si označeval pot nazaj, da ne bi pozneje mesta zgrešil, če bi psa medtem utihnila, saj sta že več kot uro držala jelena na mestu.

Ko sem se naposled vrnil s sposojeno puško, sta psa še vedno lajala na istem mestu. Torej je jelen še tu! Previdno sem se približal robu grape. Še preden sem se dobro nagnil čez rob, sem zagledal na polici pod veliko skalo jelena, ki je gledal naravnost vame, kot bi me pričakoval. »Bo počakal ali odskočil?« mi je rojilo po glavi, saj sem moral napraviti še korak, da bi se mi odkrile še njegove prsi (preveč bi tvegaj, če bi streljal v vrat, brez naslona in zadihan, kot sem bil). Ko sem zagledal prsi, sem pomeril in sprožil. Po strelu je jelen še vedno stal, napol sede, na ozki polici; kot bi bil drogiran, psa pa sta ga še vedno glasno napadala. Naglo sem zamenjal naboj in še enkrat ustrelil. Jelen se je zavalil prek skale na spodnjo polico in tam negibno obležal. Zakaj ni padel že po prvem strelu, ki ga je zadel natanko v prsi, ne vem. Po skoraj štiriurnem utrudljivem iskanju je bilo delo poplačano. Rešili smo ga žalostne smrti zaradi muh in črvov. Lovec-uplenitelj mu je s strelom prebil spodnji del vratu tik pod sapnikom. Pri tem je krogla naredila pri vstopni in izstopni rani v koži tako veliko odprtino, da bi lahko muhe brez težav vanju zalegale jajčeca.

Še dve uri so porabili lovci, preden so ga z vitlom in vrvmi spravili iz teh

skal. Skoraj ne bi mogel verjeti, v kak teren se je jelen zatekel pred psoma. Kot bi bil gams in ne jelen! Vendar bi lovce rad opozoril na to, da se jelen, če ima le možnost, rad zateče v skale ali police. Vedno skuša najti (preden se ustavi pred psom) teren, kjer bo lahko zavaroval svojo »zadnjo plat«. Če ni skal, bo izkoristil velik grm, rob strnjene goščave ali kako večjo kalužo z veliko gostega blata ipd., da ga tako pes ne more presenetiti od zadaj. Spredaj pa se jelen psa z rogovjem z lahkoto ubrani.

Iz opisanih primerov vidimo, da pri srnjaku prestreljena kost na nogi ni nobeno zagotovilo, da bomo žival tudi dobili. Pred psom se ustavi samo v skrajni sili. Jelen, divji prašič ali medved pa se psu postavijo v bran tudi, če so laže ranjeni ali če jih je krogla samo oplazila. Vidimo tudi, kako pomembno vlogo lahko odigra drugi pes krvosledec, če ga imamo in ga pravilno uporabimo. Koliko truda in živcev bi si prihranil, če ne bi naredil napake in spustil za srnjakom oba psa. En pes na slednem jermenu bi me brez težav pripeljal po sledu tako do srnjaka kot do jelena. In kako važno je, da se pomočniki, če so navzoči, postavijo naokrog na najbolj dvignjena terenska mesta, da lahko od tam slišijo, kam se je usmerjala gonja. Seveda pa morajo predvsem dobro poznati lovišče in vsa mesta, kamor bi se lahko ranjena žival zatekla pred psom. Če v mojem primeru z jelenom ne bi bilo lovca, ki je bil po naključju v lovišču in je slišal smer gonje, ter drvarjev, ne vem, kdaj bi našel svoja psa; jelena pa verjetno ne bi dobili nikoli.

(se nadaljuje)

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 16. novembra do 15. decembra 1982 so z območja 36 slovenskih občin laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 231 živali: 177 lisic, 7 psov, 14 mačk, 2 risa, 12 zajcev, 10 srn, 2 gamsa, 1 jazbeca, 4 dihurje, 1 kuno in 1 miš.

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 25 preiskanih živalih z območja 12 občin:

Brežice (1 mačka), Grosuplje (2 lisici), Ilirska Bistrica (1 lisica), Kočevje (1 lisica), Koper (1 lisica), Lenart (1 lisica), Ljubljana-Vič-Rudnik (2 lisici), Maribor (3 lisice in 1 srna), Ormož (2 lisici in 1 srna), Ptuj (7 lisic), Ribnica na Dolenjskem (1 lisica) in Vrhnika (1 lisica).

V tem obdobju je steklina prvič ugotovljena v občini Kočevje in Koper.

Med obolelimi živalmi je največ lisic: 88 %, ostalih živali pa 12 %.

16. 12. 1982

Republiška veterinarska uprava

Lisica – od kurjega tatu do raziskovalnega objekta

Lisica je že od nekdaj na slabem glasu; nekoč je predvsem kradla kokoši, ki pa jih je danes vse manj po kmečkih dvoriščih in vrtovih. Kljub temu pa ji je slab glas ostal; v zadnjem času zlasti zaradi njene vloge pri širjenju gozdne stekline. Ob tem se srečujemo tudi z različnimi navodili, kako se bojevati

proti steklini, in sicer od uporabe ampul (celo v Avstriji pa tudi pri nas so bili zagovorniki ampul dovolj glasni — op. prev.) do plinjenja lisičin in dobronamernih pobud za cepljenje mladih lisic. Lisica naj bi bila, kot menijo nekateri, kriva tudi za nazadovanje številčnosti male divjadi, drugi spet pa

krivdo za to pripisujejo ujedam. Le neradi pa priznamo, da je glavni krivec usodnih sprememb v življenjskem okolju divjadi človek.

Prilagoditev — recept za preživetje

To, da ima lisica nekatere zanimive lastnosti, o katerih prav malo vemo, je pokazalo nedavno srečanje znanstvenikov, ki proučujejo to vrsto divjadi. V okviru univerze v Saarbrücknu so biologi iz Evrope in čezmorskih držav predstavili svoje znanstvene ugotovitve. Predvsem so poudarili prilagodljivost lisice kot vrste, kar močno otežuje učinkovitost ukrepov proti širjenju stekline. Tako npr. lisica svoj socialni ritem življenja zlahka prilagaja vplivom okolja. V okoljih, kjer je hrane dovolj, je število lisic višje. V takem okolju, na še neokuženih področjih Anglije, raziskuje Dave Mac Donald (zoolog na univerzi Oxford) socialno življenje lisice. Opazil je, da tam največkrat lisjak in več lisic živijo na »skupnem« teritoriju, ki ga branijo pred vsiljivimi sovrstniki. V vsaki taki skupnosti polega le ena lisica ali največ dve. Druge sodelujejo pri vzreji mladičev, jim prinašajo hrano in se z njimi igrajo. Ker je prehranska ponudba bogata, so izgube mladičev majhne, kar zadošča za pokrivanje letnih izgub, tudi če poleže le polovica vseh lisic.

V Švici pa ugotavljajo, da lisice velike izgube zaradi stekline in močnega odstrela uravnavajo z večjo stopnjo prirastka. Tam je vsako leto brejih več kot 90 % lisic. Ugotovili so tudi, da se izgube uravnavajo kasneje s številnejšimi in številčnejšimi legli; to so ugotovili tudi v Ameriki za ameriško rdečo lisico.

Pri nas lisica največkrat živi posamič — samotarsko. O tem meni znani poznavalec lisic Feliks Labhardt z univerze v Baslu naslednje: »Redkost je že, če v naših razmerah vidimo dve odrasli lisici skupaj. Še največkrat je to spomladi,

ko par skupno skrbi za mladiče.« Pri označevanju (markiranju) življenjskega prostora z urinom in iztrebki pa se posamezne lisice srečujejo tudi posredno. Labhardt poroča o lisičjih mladičih, ki so dan za dnev z urinom označevali meje svojega teritorija. In ko je nekega dne eden od mladičev na tem mestu srečal neznano lisico — prišleka, je takoj naježil dlako in se postavil v preteč položaj. Tudi Dave Mac Donald je opazoval »označevalno vedenje« — markiranje — svojih lisic, ki so z urinom redno označevale posamezna mesta oz. meje svojih teritorijev. Tudi on je poročal, da se je lisica takoj, ko je naletela na mejo tujega teritorija, vrnila na svoj teren. Po opazovanjih Nizozemca Niewolda spuštujejo lisice meje teritorijev do 50 m natančno. Velikost teritorijev in lisičin pa je v različnih okoljih zelo različna. Tako npr. na področju blizu Oxforda živi do šest lisic na samo 20 ha velikem teritoriju, na Škotskem in Nizozemskem pa obsega teritorij tudi več kot 1000 ha.

Selitveni nagon

Selitveni nagon (migracija) lisic posredno zelo vpliva na širjenje stekline. Po danskih ugotovitvah oziroma opazovanjih markiranih mladih lisic se radij aktivnosti v lisičji družini spomladi in poleti omejuje na največ do 5 km od lisičine. Mlade lisice opravljajo prve pohode že v začetku julija, vendar še vedno v bližini lisičine. Konec septembra pa se vedenje mladih lisic temeljito spremeni. Deloma se — predvsem lisjaki — odselijo z rojstnega območja. Oktobra se posamezne mlade lisice odselijo tudi do 50 km daleč od rojstnega kraja. V februarju naslednjega leta so v oddaljenosti do 5 km od mesta polaganja oziroma markiranja ugotovili le še 20 % mladih lisjakov in 69 % mladih lisic. Po prvem letu življenja se lisice ne selijo več, temveč ostanejo na prostoru, ki so ga zasedle prvo jesen oziroma zimo. Od 16 markiranih odraslih lisic se je samo ena oddaljila več kot 5 km.

Deževniki kot priboljšek

Lisica je izredno prilagodljiva tudi v prehrani. To, da se ravna po prehranski ponudbi, potrjuje cela vrsta

BIOLOGIJA RAZMNOŽEVANJA LISIC

Paritev: januar; v milih zimah že decembra. Lisica se goni približno tri tedne, oploditvena sposobnost samice pa je le tri do štiri dni.

Brejest: od 51 do 52 dni.

Leglo: marca; mladiči spregledajo od 12 do 14 dni po rojstvu, tri tedne se hranijo izključno z mlekom; po 20 do 24 dneh privikrat zapuste lisičino.

Stopnja oplojenosti: 90 % lisic je brejih vsako leto. Število zarodkov v maternici je povprečno 5,4; število mladičev v leglu je povprečno 4,7 (od 1 do 12).

Stopnja prirastka (jeseni): približno 180 % od pomladanske številčnosti.

Spolno razmerje: (lisjaki : lisice): pri rojstvu 1 : 1; 10 tednov 1,2 : 1; odrasle lisice 1,2 : 1.

Starostna sestava populacije jeseni in pozimi: približno $\frac{2}{3}$ mladih lisic, približno $\frac{1}{3}$ odraslih lisic.

Spolna zrelost: konec prvega leta starosti.

raziskav tako v Evropi kot v Ameriki. Med njenim plenom so žabe in miši, zajci in mladiči srnjadi. Spet druge pa lovijo predvsem fazane (kar jim ob sedanjem načinu vlaganja in kvaliteti fazanov niti ni

težko — op. prev.) ali pretežno zajca. O tem je pred kratkim v enem od švicarskih lovskih časopisov poročal Pielowski, ki trdi, da »so lisice številnejše v nekaterih področjih Poljske, ki so bogata z

Na obhodu po revirju

Foto Janez Černač, Diana

zajci in kjer so jim le-ti najbolj pogost plen«. Te ugotovitve pa ne kaže posploševati za vsa okolja. Po ugotovitvah Reta Rimathéja, enega od vodij raziskave o zajcu v Švici, lisica ne vpliva bistveno na prirastek pri zajcu; ta vpliv na zajce pa je neznan tudi v zimskem času.

V Angliji pa imajo lisice povsem drugačen okus in pogosto love tudi deževnike (*Lumbricus sp.*), ki marsikje sestavljajo pri lisicah več kot polovico zaužite hrane. Po ugotovitvah Daveja Mac Donalda se lisičke te večšine uče od matere. Da bi bil plen še izdatnejši, pri tem zasledujejo in opazujejo jabece, ki ta plen odkrivajo s svojim izjemnim vohom in lisice tako pripeljejo do področij, kjer je deževnikov več.

Lisica in ukrepi za preprečevanje stekline

V zadnjih letih so po svetu po za-
slugi številnih in bogatih raziskav biologov v Evropi in Ameriki prišli do številnih novih spoznanj. Žal je pri nas (v Švici — op. prev.) v prosti naravi proučevanje lisic zaradi boja proti steklini močno oteženo. Vendar je ravno zaradi naporov proti širjenju stekline zelo pomembno znanje o ekologiji in vedenjskih navadah lisic.

Katere ugotovitve so s tega vidika najvažnejše? Kljub še tako intenzivnemu lovu širjenja stekline s tem ne preprečimo. Kot vrsta lahko lisica na večje izgube (npr. zaradi odstrela) uspešno »odgovori« z višjim prirastkom. Zato lisic ni mogoče tako razredčiti, da bi se steklina nehala širiti. Tega niso dosegli niti s plinjenjem lisičin!

Plinjenje lisičin torej ni sporno le iz naravovarstvenih in človeško-etičnih razlogov. Nekateri menijo, da se steklina počasneje širi v socialno stabilnih lisičjih populacijah, v katerih je teritorialni način življenja, vključno s spoštovanjem mej teritorija, najbolj izražen. Nasprotno pa se z ustvarjanjem praznine na posameznih področjih izseljevanje oziroma priseljevanje še pospeši, s čimer se močno poveča možnost vnašanja stekline.

Odstrel naj bi bil konec poletja oziroma v začetku jeseni usmerjen predvsem na mlade lisice, ki vnašajo »nemir« v stabilnost socialne ureditve. Take lisice lahko tudi več-

Mlada lisička pred lisičino

Foto J. Černač, Diana

krat opazimo, po velikosti pa jih navadno zlahka ločimo od starejših vrstnic.

Poskusi cepljenja lisic so dali skromne rezultate, kajti bili so prostorsko preskromni, kar pa se seveda ne ujema z razmeroma velikim življenjskim prostorom te vrste. Približno tretjina lisic, rojenih v istem letu, ne doživi naslednjega leta, četrto leto starosti pa doživi manj kot 10 % lisic. Zato bi morali cepljenje ponavljati vsako leto. Cepljenje lisic s posebnimi vabami (oralno) v kantonu Wallis je treba ocenjevati kot poskus, kar je potrdil tudi prof. Steck iz švicarskega centra za preprečevanje stekline.

Tako dolgo, dokler ne bomo kaj več vedeli o glavnem prenašalcu stekline, bodo ukrepi zelo problematični. Do takrat pa je glavni preventivni ukrep *obveščenost* in *osveščenost* vseh ljudi ter *cepljenje psov, mačk in neposredno ogroženih oseb*.

Rolf Anderegg
Informacijska služba oddelka
za biologijo divjadi Univerze
v Zürichu

Objavljeno v glasilu Tirolske lov-
ske zveze »Jagd in Tirol«, št. 12/82.
(prevod in priredba: **Blaž Krže**)

KAKO LISICE OZNAČUJEJO SVOJ TERITORIJ

Lisice označujejo svoj teritorij predvsem z iztrebki in urinom. Iztrebke izločajo navadno na nekoliko dvignjenih mestih, kot so drevesni štori, skale ali večji kamni in podrti drevesni debla. S takšnih dvignjenih mest se lisičji dah (značilen za vrsto in prav tako za določeno lisico), ki hlapi iz iztrebka, učinkoviteje širi v okolico. Na lisičje iztrebke pa mnogokrat naletijo tudi na cestah, stezah in na stehlinah drugih vrst divjadi, kar nam pove, da prav vsi iztrebki nimajo »strateškega« pomena in jih je žival izločila spontano.

Lisičji iztrebek ima značilno obliko iztrebkov zveri; je klobasast in ima skoraj vedno na eni strani spiralno zvito konico. Koničasti del iztrebka je zadnji zapustil zadnjično odprtino. Iztrebek je dolg od 8 do 10 cm, debel pa okoli 2 cm. V iztrebku opazimo predvsem ostanke kosti, dlako malih glodalcev in perje ptic. Lisičji iztrebek večkrat razpade na nekaj kosov. Če se je lisica hranila s svežim mesom, je iztrebek temen (skoraj črn), če pa se je hranila pretežno s kostmi, je iztrebek siv. V poznem jesenskem času, ko lisice uživajo tudi več sadja in jagodičja, pa je iztrebek madežast. Poleti v iztrebkih opazimo tudi ostanke hitinjače žuželk.

Predvsem pozimi, v snegu, naletimo tudi na lisičje urinske markacije. Rumenkasta barva urina se lepo odraža v belem snegu. Če v snegu poleg madeža opazimo tudi lisičji sled, ki je navadno tudi ne bo težko ugotoviti spola živali. Tako kakor pes tudi lisjak pri uriniranju dvigne eno nogo. Curek urina brizgne pri tem nekoliko naprej in na stran. Lisjaki mokrijo šore, večje šope trav, kamne ipd. Lisica pa urin izloči čepa (lega urinskega madeža je vedno med odtisom zadnjih stopal). Zaradi iztrebkov in urina, pa tudi zaradi gnijočih ostankov plena, ki je navadno okoli uglajenih lisičin, raste tu (v primerjavi z bližnjo okolico) bujnejše rastlinje. To razliko najbolj opazimo spomladi. Okoli lisičin uspevajo predvsem tiste vrste trav, zeli in grmov, ki za rast izkoriščajo velike količine dušičnih spojin, ki jih vsebuje prav urin. Že dr. Lovrenčič (Lovec 1931) je v svojem objavljenem predavanju »O lovu s psom jamarjem« navedel dejstvo, da ob lisičinah skoraj vedno raste bezeg.

SO RAZLIKE MED LISIČINO IN JAZBINO?

Res je, da večino lisičin izkoplje jazbec. Izmenično takšne rove naseljuje zdaj lisica, zdaj jazbec. Po znakih pred rovom pa navadno dober lovec zlahka dožene, pred katerim »domom« stoji. Opisali bomo nekaj razlik oz. značilnosti med obema vrstama.

Navadno so lisičine oz. jazbine izkopane na strmih bregu, pod velikim drevesom. Našli pa jih bomo tudi v ravninah, navadno na prodnatih tleh. Lisičine so najrazličnejše, v grobem pa razlikujemo dva tipa. *Stalne lisičine* so tiste, ki jih lisice uporabljajo že desetletja, celo stoletja. Zanje je značilno, da sestojijo iz celega sistema rogov s številnimi vhodi in izhodi. Živali uporabljajo navadno le nekaj vhodov in izhodov, nikakor pa ne vseh. Takšne stalne lisičine uporabljajo torej celi rodovi živali. Tako vhodne kot izhodne odprtine rogov so dokaj enakomerno okrogle (s premerom od 20 do 25 cm) in so večje od vhodnih odprtin *zasilnih lisičin*, ki jih je v vsakem lovišču na pretek.

Glede na to, kdo v določenem času brlog naseljuje, pa poznamo naslednje značilnosti:

Če se v rovu naseli lisica (lisičina), navadno jamo očisti in si podaljša kak rovo. Izkopano zemljo izmetava pod seboj najprej do vhodne odprtine, od tod pa jo z zadnjima nogama razmetava nekoliko dlje od vhoda, v vse

smeri. V določeni razdalji od vhodne odprtine se nakopiči prsten kupček, ki ga lisice z nenehno hojo in s pomočjo dežja steptajo. Pravimo, da je lisičina naseljena ali »uglajena«.

Jazbec, ki je telesno drugače grajen, pa pri kopanju izmetava prst ali pesek znatno bližje vhodni odprtini (ki jo uporablja tudi za izhod). Pri neprestanem izmetavanju nastane pred vhodno odprtino nekak žleb, ki je predvsem značilen za jazbeca. Za razliko od lisice si jazbec v kote (razširjen del jazbine) znosi tudi dračje, suho listje in mah. Okoli naseljene jazbine na mahovnatih deblih zlahka opazimo praske in odstranjeni mah. Močni jazbečevi krempji vedno puste svoje sledove. Nekateri trde, da že po dahu, ki veje iz rova, vedo, kdo rov naseljuje. Lisica ima oster zverski, kiselkast dah, da lisičino zavohamo že na večjo razdaljo, jazbec

pa nima tako ostrega daha, temveč nekako sladkobnega. Lisica je neredna. Še posebno, če so v lisičini mlade lisičke, je pred lisičino polno iztrebkov, ostankov hrane in povaljano »igrišče«. Pravo nasprotje pa je redoljubni, snažni jazbec. Jazbec odlaga svoje iztrebke v posebne, za ta namen izkopane jamice, ki so v bližini jazbine. Jamice, ki jim nekateri pravijo tudi latrine, pa jazbec nikoli ne zasipava. Komu pripada domovanje, pa ugotovimo še na en način. Z vlažno dlanjo potapkamo po zgornji strani vhodne odprtine in proti svetlobi pogledamo, ali se je na dlan prilepila kakšna dlaka. Obe dlaki (jazbečja in lisičja) se tako zelo razlikujeta, da stanovalca ni težko ugotoviti.

Po knjigi P. Banga, *Animal Track and Signs* (1974) — priredil **Boris Leskovic**

Pod Brano na Kamniškem sedlu je gost iz ZRN oktobra lani uplenil 12-letnega kapitalnega kozoroga. Na sliki lovci ZGD »Kozorog« — Kamnik ob uplenjenem kozorogu.
Foto F. Ekar

Nezakonito odstreljena medvedka in njen mladič

Pri ocenjevanju in spremljanju dela lovskih organizacij se žal vse pogostejše srečujemo tudi s primeri, da lovci na lovu kršijo določila obstoječega zakona in podcenjujejo pomen in odgovornost za njegovo izvajanje. Zato smo se odločili, da v celoti objavimo pravnomočno sodbo Republiškega senata za prekrške v Ljubljani, predvsem z namenom, da s tem odločene spodbudimo prešibek samoupravni nadzor v lovski organizaciji in prispevamo k boljši obveščenosti in osveščenosti lovcev.

Uredniški odbor glasila Lovec

Št.: S/9-579/82-Kk

ODLOČBA

Republiški senat za prekrške v Ljubljani je v senatu, ki so ga sestavljale sodnica senata Terezija Brožič kot predsednica in sodnici senata Neta Košir-Zobec in Martina Perovšek-Linko kot članici, v postopku o prekršku zoper obd. lovsko družino Veliki Gaber in obd. odgovorno osebo Sava Strmoleta iz Ljubljane, Rožičeva 7, zaradi prekrška po 7. točki I. odst. 80. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, na pritožbo obeh obdolžencev zoper odločbo občinskega sodnika za prekrške Trebnje, št. P 593/81 z dne 11. 2. 1982, na svoji seji dne 20. 10. 1982

odločil:

Pritožbama se ne ugodi.

Prvostopna odločba o prekršku se potrdi.

Obdolženca sta dolžna plačati stroške pritožbenega postopka s povprečnino, in sicer obd. lovška družina stroške v znesku 300 (tristo) din, obd. odgovorna oseba pa v znesku 100 din.

Obrazložitev:

Z odločbo o prekršku sta bila pritožnika spoznana za odgovorna, da sta dovolila, da sta lovca Anton Žefran in Alojz Vojščak streljala medveda v pogonu, ki je bil organiziran za lov na divje prašiče dne 30. 11. 1980 v revirju Kremenjak; pri tem sta lovca ubila medvedko in obstrelila medveda-mladiča, ki so ga potem pokončali v sosednjem lovišču. Obd. lovška družina Veliki Gaber je bila kaznovana z denarno kaznijo 10 000 din in obd. Sava Strmoleta kot odgovorna oseba z denarno kaznijo 1000 din.

Zoper to odločbo se pritožujeta oba obdolženca. Obd. lovška družina Veliki Gaber zatrjuje, da medveda nista bila ustreljena v pogonu, saj se v kritičnem času pogon sploh še ni začel. Kot pričetek pogona je šteti šele čas po tistem, ko je dan znak z lovskim rogom, kot je bilo v konkretnem primeru dogovorjeno. Nesporno je bilo ugotovljeno, da sta lovca streljala na medveda že takrat, ko so se lovci šele postavljali na stojišča, torej pred danim znakom oz. pred pogonom. Poleg tega je

lovišče lovske družine Veliki Gaber zunaj območja, kjer je medved zaščiten in ga je dovoljeno loviti vse leto. Ker medved v tem lovišču ni običajna divjad, pri posamezniku vsekakor vzbudi določen strah, znana pa sta primera, ko je medved pred leti napadel in ranil lovca in staro ženico, zato je v konkretnem primeru treba upoštevati tudi osebni odnos obeh lovcev, ki sta streljala na medveda. Pritožba še poudarja, da na medveda nista streljala v okviru organiziranega pogona na divjega prašiča, ki so se ga udeležili le izprašani lovci, zato obdolženi lovski družini ni mogoče očitati nobene nepravilnosti in ni storila očitane prekrška. Podrejeno pa je po mnenju obd. lovske družine izrečena kazen previsoka glede na navedene okoliščine. Obd. Sava Strmoleta kot odgovorna oseba poudarja, da niti on niti obd. lovška družina nista dovolila streljati na medveda, saj nihče ni pričakoval, da bi se lahko medved v tem revirju sploh nahajal. Poleg tega pa v konkretnem primeru ni šlo za odstrel medveda v pogonu, saj se pogon takrat še ni začel. Zato predlaga ustavitev postopka.

Po pregledu in oceni zbranega gradiva senat za prekrške ugotavlja, da sta bila obd. lovška družina Veliki Gaber in obd. Sava Strmoleta kot odgovorna oseba utemeljeno spoznana za odgovorna za prekršek po 7. točki 1. odst. 80. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč. Po citirani določbi se kaznuje lovška organizacija za prekršek z denarno kaznijo od 5000 do 20 000 din oz. se po 2. odst. kaznuje z denarno kaznijo od 500 do 5000 din tudi njena odgovorna oseba, če lovi ali dovoli loviti divjad na prepovedan način ali s prepovedanim sredstvom. V 4. odst. 48. člena citiranega zakona pa je izrecno določeno, da je na brakadah in pogonih prepovedano streljati na medveda in parkljasto divjad, razen na divjega prašiča, medtem ko je dovoljen pritisk, razen na medveda, brez psov, z največ tremi gonjači. Prvostopni sodnik je pravilno zavrnil zagovor obd. lovske družine in obd. odgovorne osebe, da so bili lovci seznanjeni s tem, da je na medveda dovoljeno streljati, dokler ni plan področne zveze lovskih družin izpolnjen, kot tudi njun zagovor, da sta bila medveda ustreljena pred pogonom, torej ko se pogon še ni začel, zato se pritožbeni senat — da stvari ne bi ponavljal — sklicuje na utemeljene razloge, ki jih je s tem v zvezi podal prvi organ v obrazložitvi odločbe.

Poleg tega pa je treba dodati, da je tako iz poročila o lovu, ki so ga podpisali udeleženci lova, kot tudi iz zagovora obd. Sava Strmoleta — vodje lova, razvidno, da so v revirju v kritičnem času poleg sledov divjega prašiča ugotovili tudi sledove obeh medvedov v novozapadlem snegu; torej je bilo vsem lovcem dobro znano, da sta v lovišču medveda. Po velikosti in oddaljenosti njunih sledov pa je bilo mogoče nedvoumno sklepati, da gre za medvedko z mladičem;

za celotni življenjski prostor medveda v Sloveniji pa velja dosledno varovanje vodečih medvedk. Glede na take ugotovitve pa bi moral vodja lova vsekakor opozoriti lovce na možnost, da naletijo na medveda in jim v zvezi s tem dati natančna navodila, kako naj ravnajo v tem primeru. V konkretnem primeru je iz navedb predstavnika obd. lovske družine celo razvidno, da medvedka ni bila preplašena in je hodila počasi, tako da naglo in nepravilno ukrepanje lovca, ki jo je ustrelil, sploh ni bilo upravičeno. Temu bi se bilo vsekakor mogoče izogniti če bi vodja lova, obd. Savo Strmole, lovce pravilno in popolno obvestil in poučil. Če bi torej vodja lova oba lovca, ki sta streljala na medvedko in mladiča, opozoril na možnost takega srečanja in na to, da le-teh v nobenem primeru ni dovoljeno streljati, saj ni bilo nobenega dvoma, da se je pogon ob prihodu lovcev na zborna mesto oz. njihovem razvrščanju na določena mesta že začel in če bi lovca tudi ravnala v skladu s temi navodili, bi glede na majhno oddaljenost (pribl. 30 m, po navedbi predstavnika lovske družine Štefana Fortune) medvedke od mladiča gotovo opazila, da gre za vodečo medvedko, ki je, kot že rečeno, zaščitena. V zvezi s trditvijo, da se pogon v času, ko sta bila oba medveda ustreljena, še ni začel, je le še dodati, da sami lovci v svojem poročilu o lovu z dne 11. 4. 1981 izrecno navajajo: »Ker je padlo več strellov, smo bili prepričani, da so prašiči že zapustili pogon in smo se zato po stojiščih vrnili,« kar potrjuje sklep prvega organa, da sta bila medveda ustreljena v pogonu.

Glede na vse navedeno in zato, ker je do prekrška prišlo zaradi opustitve dolžnega ravnanja oz. nadzornega obd. Sava Strmoleta, vodje lova, ki ga je treba v obravnavanem primeru šteti za odgovorno osebo, je tudi odgovornost obeh pritožnikov za očitani prekršek, upoštevajoč določbi 20. in 21. čl. zakona o prekrških, nedvomno podana.

Nadalje pritožbeni senat ugotavlja, da je bila obema obdolžencema izrečena denarna kazen, ob upoštevanju vseh za odmero večje ali manjše kazni pomembnih okoliščin, kot so razvidne že iz izpodbijane odločbe, primerno visoka in ni razlogov, da bi upoštevali predlog obd. lovske družine, naj se izrečena kazen zniža. Ni namreč mogoče prezreti teže prekrška, upoštevajoč, da je prišlo v konkretnem primeru do odstrele dveh medvedov, pri čemer je treba dodati, da je z odredbo o odškodninskem ceniku za plačilo škode na divjadi (Ur. list SRS, 7/78) določena za medveda odškodnina 50 000 din ne glede na spol, starost in kakovost, če je škoda prizadejana z brezpravnim lovom ali na drug protizakonit način.

Ob povedanem je bilo izpodbijano odločbo v celoti potrditi.

Odločitev o stroških pritožbenega postopka temelji na dol. 2. odst. 181. člena v zvezi s 182. členom zakona o prekrških.

Zoper to odločbo ni pritožbe.

V Ljubljani, dne 20. 10. 1982

Predsednica senata:
Terezija Brožič, l. r.

Razveseljiv prizor: medvedka s tremi mladiči na mrhovišču

Foto Janez Černač, Diana

**Lovska zveza Slovenije
jih je odlikovala,
od 1. 4. 1982 do 1. 1. 1983**
(Nadaljevanje seznama odli-
kovancev iz št. 1/83).

Komisija za odlikovanja pri
LZS je na svojih sejah v ča-
sovnem razdobju od 1. 4.
1982 do 1. 1. 1983 — v skladu
s Pravilnikom o podeljevanju
lovskih odlikovanj (Lovec, št.
1/77) — odlikovala z znakom
za lovske zasluge naslednje
lovce iz območij naslednjih
zvez lovskih druženj (ZLD).

**Znake za lovske zasluge so
dobili:**

Ivan Vervega, Jože Anderluh,
Vinko Mešiček, Ivan Ulčnik,
Drago Štukl, Peter Plankar,
Rahmund Kunstič, Franc Co-
kan, Valter Verhovšek, Matko
Vihernik, Marjan Krašovic,
Anton Kač, Drago Jeromel,
Janko Petriček, Janko Ste-
bernak, Jakob Verhovšek,
Štefan Pečolar, Ivan Bovha,
Franc Gabron, Ivan Geršak,
Jože Slapnik, Vinko Rudl,
Marjan Rak, Oto Rak, Viktor
Navodnik, Ivan Feužer, Viktor
Zorec, Leopold Drame, Alojz
Jazbec, Viktor Pavlič, Alojz
Zamernik, Ferdo Škrubej,
Franc Prepadnik, Ivan Friško-
vec, Jože Delopst, Franc Sla-
vič, Ferdo Malin, Otmar Blat-
nik, Franc Bitenc, Stane Div-
jak, Henrik Korelc, Peter Kre-
pel, Franc Avberšek, Franc
Pirtovšek, Jože Kršlin, Anton
Gajšek, Marjan Skale, Stane
Drobne, Vinko Gnader, Peter
Brezovnik, Franc Žunter, Dra-
go Završnik, Jože Volk, Ivan
Knez, Ivan Koštrun, Miran
Hernaus, Marjan Gajšek, To-
ne Tanjšek, Vinko Cverle iz
ZLD Celje;

Dušan Rudež, Miloš Kukanja,
Vlado Vidmar, Humbert Ma-
gajna, Darko Žbogar, Rudolf
Medvešek, Srečko Korenjak,
Jože Rebek, Ciril Bavčar, Oli-
vo Šibav, Alojz Polenčič, Eva-
rist Kocjančič, Albin Koren,
Stanko Antonič, Ivan Kovačič,
Alojz Perovšek, Anton Konič,
Jože Eržen, Ivan Bitežnik, Če-
lestin Markič, Silvo Humar,
Peter Mrak, Branko Gruntar,

*LD Jezersko je pred dvema letoma zgradila lovsko zavetišče na področju Komatevce. Grad-
nja zavetišča je bila dokaz izjemnega udarniškega dela vseh članov in pripravnikov. Starejši
člani so bili mlajšim za zgled. Na sliki: Ivan Cvar, Franc Rogelj, Zmago Župančič in drugi.
Foto F. Ekar*

Niko Rušt, Rudi Šimac, An-
drej Marka, Jože Petrič, Da-
vorin Cvek, Bogomil Bizalj,
Jadran Terpin, Alojz Krava-
nja, Marko Čopi, Jožef Kaš-
ca, Edvin Birsca, Ivan Grbec,
Franc Mervič, Riginald Mu-
raro, Jožef Volk, Silvo Sveti-
čič, Marjan Pavletič, Marko
Obrekar iz **ZLD Gorica;**

Niko Bernard, Božo Resman,
Tomaž Blažič, Karol Klein-
dienst, Anton Zupan, Franc
Rogelj, Franc Dijak, Anton
Stare, Srečko Pintar, Zoran
Okoren, Janez Dolenc, Franc
Zupanc, Peter Lavtar iz **ZLD
Gorenjske;**

Franc Somer, Jože Muhič,
Živko Glogovac, Jože Vesel,
Stanko Štuhec, Vlado Košuta,
Ignac Breznik, Jožef Neu-
bauer, Franc Veberič, Franc
Bratuša, Valentin Lubec, Sta-
nislav Lončarič, Janez Zem-
ljič, Slavko Vidmar, Alojz Fi-
lipič, Rudolf Slavič, Stane
Červič, Rudolf Sovec, Viktor
Grah, Anton Jež, Ivan Mikl,
Branko Zajdela iz **ZLD Gor.
Radgona;**

Emanuel Groff, Albin Podob-
nik iz **ZLD Idrija;**

Mirko Stražišar, Jože Ofalk,
Anton Rauh, Franc Volf, Jože
Nagu, Anton Križ, Jože Glad,
Mitja Bauer, Ivan Drobnič,
Ivan Prezeli, Andrej Pirnat,

Alojz Urbič, Ciril Tisovec,
Stane Goršič, Jože Pahulje,
Janez Klun, Anton Zobec,
Ivan Francelj, Ignacij Ober-
star, Jože Križman, Franc
Mušič, Mirko Škulj, Alojz
Drobnič, Franc Perovšek,
Franc Vrh, Ivan Kos, Alojz
Škulj, Andrej Abrahamsberg
iz **ZLD Kočevje;**

Mirko Lokovšek, Marcel Ba-
bič, Marjan Franca, Albin
Maršič, Janez Pečar iz **ZLD
Koper;**

Maks Kenig, Jože Debevec,
Stanko Kolbezen, Božo Pav-
čič, Viljem Jereb, Štefan Han-
žek, Edvard Cevec, Dominik
Pestotnik, Franc Petančič,
Vladislav Oražem, Jože Ka-
dunc, Ivan Erzar, Slavko
Jutršek, Zdravko Završnik,
Franc Poljanšek, Vinko Vran-
kar, Damjan Novak, Vili Bre-
celjnik, Ivan Burger, Jože
Habjan, Franjo Kos, Franc
Groznik, Avgust Burger, Jani
Mravlje, Albin Erklavec, Sil-
vester Pišek, Stanislav Vato-
vec, Milan Pišek, Ivan Petrič,
Jaka Korent, Ciril Cerar, An-
ton Cerar, Ladislav Zaviršek,
Bojan Habjan, Ivan Javornik,
Tone Miklavčič, Lojze Štupar,
Karel Balantič, Jože Zobav-
nik, Božo Janežič, Marjan
Rak, Janez Tičar, Janez Kle-
menc, Raoul Jenčič, Ivan Lo-
boda, Venčeslav Rode, Anton

Lenič, Aleksander Peršin,
Jože Gradišar, Ciril Glavan,
Lado Ambrožič, Tone Zakraj-
šek, Drago Bitenc iz **ZLD
Ljubljana;**

Vinko Hrovat, Stanko Terti-
nek, Maks Rihter, Ludvik Vol-
majer, Franjo Krajnc, Anton
Vraber, Ivan Hafner, Mirko
Novak, Adolf Osrajnik, Karel
Žigart, Franci Renčelj, Stan-
ko Mihelič, Janko Grubelnik,
Jože Berglez, Ivo Grögl, Lju-
bo Stražišnik, Anton Golob,
Miha Medved, Mirko Novak,
Jože Brezočnik, Franc Luž-
nik, Kristjan Medved, Marjan
Žvirč, Peter Jeznik, Branko
Kavčič, Jože Majcenovič,
Ivan Lipič, Vinko Grajfoner,
Mirko Hribernik, Jože Kurnik,
Franc Muršec, Venčeslav La-
vrenčič, Martin Žnidaršič, Ka-
rel Harih, Anton Golob, Franc
Dobaj, Rajko Rajšp, Maks
Mori, Karel Felzer, Andrej
Treplak, Marija Bračko, Franc
Šenveter, Vlado Šumatič, Jo-
že Šuman, Anton Kumer,
Maks Višnar, Vili Vegmaher,
Edi Verglez, Milan Javernik,
Ivan Štruc, Ivan Mozgan, Ivan
Petrič, Ludvik Ferjančič,
Franc Rakovnik, Jože Pod-
bevšek, Herman Grajfoner,
Martin Pečovnik, Alfonz Su-
šec, Valter Gešman, Stanko
Bergauer, Jakob Kordež,
Filip Keršbaumer, Maks Faj-

mut, Jože David, Franc Ger-
madnik, Silvester Kaker, Rudi
Majer, Jože Uran, Anton Gre-
gorc, Alojz Ladinek, Alojz
Mikolič, Anton Kovačič, Franc
Vogrin, Anton Pečoler, Franc
Kaube, Karel Knuplež, Edi
Osrajnik, Boltežar Bitner,
Maks Sel, Alojz Gojčič, Bal-
domir Dragič, Jože Lempl,
Rudolf Sinič iz **ZLD Maribor**;

Anton Bell, Vekoslav Kotnik,
Janez Kovačič, Franc Žni-
daršič, Zdravko Sterle, Jože
Avsec, Ivan Tomc, Janez Jo-
želj, Matevž Kočevkar, Vinko
Martinčič, Viktor Krašovec,
Zdravko Žagar, Leon Fabris,
Jože Modic, Janez Marolt,
Lojze Škrabec, Stanko Petel-
lin, Ivan Markovič, Matija Ko-
čevkar, Jože Truden, Janez
Avsec, Jože Kovač, Igor Av-
sec, Jože Kandare, Jože Gaj-
šek, Jože Kandare, Rado
Bergant, Milorad Mrvoš, Ivan
Troha, Mirko Poje, Anton Za-
bukovec, Silvo Orel, Bojan
Klančar, Stane Braniselj, Pe-
ter Ileršič iz **ZLD Notranjske**;

Rudi Klobučar, Stane Šobar,
Borut Marc, Bruno Puhar,
Marjan Kmet, Jože Lihtene-
ger, Ivan Slapnik, Jože Cesar,
Dušan Grom, Milan Djuran,
Franc Sumrak, Kristelj Bečaj,
Anton Vencelj, Milan Kompol-
šek, Alojz Zupančič, Stane
Hočevkar, Milan Zupančič,
Slavko Mlakar, Vinko Kolenc,
Franc Perpar, Jože Tomlje,
Franc Ivanetič, Alojz Drenik,
Viktor Medic, Franc Ritlov,
Slavo Robida, Stane Zore,
Sono Mole, Ignac Jerovšek,
Lado Gregorčič, Franc Roz-
man, Peter Deu, Danijel Čop,
Jože Vrabec, Zvone Mihelič,
Martin Bele, Drago Žibert,
Stane Pirc, Anton Zupančič,
Franc Jakše, Slavko Kaste-
lic, Marjan Pleskovič, Franc
Blažič, Tone Dolinar, Franc
Knafelj, Stane Lipovec,
Franc Gorenc, Stanko Flor-
jančič, Alojz Starič, Albin
Verščaj, Ignac Strmole, Ciril
Flajs, Stane Lenič, Stane
Bregar, Vlado Klemenčič,
Franc Novak, Franc Lavriha,
Jože Gorec, Stane Peruš, Jo-
že Smolič, Jože Končina,
Drago Pelko, Marjan Slapšak
iz **ZLD Novo mesto**;

Jože Zidarič, Franc Baznik,
Jože Orešar, Alojz Kežman,
Martin Stergar, Maksimiljan
Vodopivec, Janez Gliha, An-
ton Hrušovar, Martin Kerin,
Vlado Kobal, Ivan Vervega,
Franc Boštjančič, Ivan Špiler,

Ivan Debelak, Stane Žura,
Dušan Lipej, Rafael Strajner,
Jože Lipej, Branko Galič, Jo-
že Bukovec, Marjan Žibret,
Karel Horjak, Jože Heimbring,
Zvonko Zofič, Franc Rožman,
Ivan Šeler, Franc Kralj, Alojz
Božič, Stanislav Zupančič,
Adolf Guček, Janko Koželj,
Ivan Remih, Jože Puntar,
Vlado Klavs, Janez Šekora-
nja, Dominik Kunej, Milan
Derstvenšek, Ivan Omerzel,
Jože Cirsni, Mihael Lipar,
Ivan Preskar, Darko Žgalin,
Jože Urh, Vlado Šmodej,
Franc Molka, Drago Milinar,
Peter Guček, Andrej Jerič iz
ZLD Posavje;

Franc Antalič, Štefan Sočič,
Ernest Novak, Štefan Boldi-
žar, Evgen Hodošček, Rudolf
Zelko, Ludvik Hari, Karel Poj-
bič, Geza Bačič, Aladar Vaš,
Jožef Koša, Milan Jandl,
Cvetko Budin, Franc Ševe-
geš, Viktor Renar, Gabrijel
Kastelic, Jože Špilak, Alek-
sander Lepoša, Karel Černja-
vič, Jože Kocjančič, Martin
Forjan, Mirko Horvat, Ivan
Fratar, Koloman Martinec,
Alfonz Balažič, Martin Peter-
ka, Janez Vučkič, Ludvik Hor-
vat, Aleksander Beer, Alojz
Krajačič, Štefan Hari, Evgen
Malačič, Viljem Kocet, Dezi-
der Horvat, Karel Kološa, Ge-
za Vida, Ludvik Lipič, Franc
Maček, Franc Slamar, Štejan
Fenko, Kalman Bertalančič,
Jože Dani, Franc Horvat, Ka-
laman Erbert, Luka Oskomič,
Štefan Žalodec, Rudi Ficko,
Tibor Titan, Karel Debelak,
Jože Bojnec, Jože Ficko, Jo-
sip Došen, Štefan Časar,
Aleksander Kerčmar, Janez
Kerec, Vladimir Pfeifer, Emil
Papp, Ciril Bunderla, Alek-
sander Svetec, Franc Kreft,
Jože Gonza, Anton Holsedl,
Franc Marič, Lojze Števanec,
Alojz Cigler iz **ZLD Prekmur-
je**;

Herman Furlan, Stano Tavčar,
Gracijan Fakin, Viktor Švara,
Milan Ščuka, Viktor Čehovin,
Aleksander Boštjančič, Albin
Kaluša, Karlo Gustinčič,
Maks Klemenc, Franc Rovtar,
Janko Milharčič, Romano
Bonin, Jože Gregorič, Franc
Pangerc, Alojz Pavlovčič, Pa-
vel Plešnar, Dušan Štok,
Vladimir Jelušič, Miha Bitt-
ner, Herman Debevec, Branko
Skočir, Jakob Gorjanc, Bran-
ko Franetič, Marjan Sotler,
Jože Gregorič, Drago Kovač,
Marjan Černe, Viktor Renčelj,

Mirko Škrinjar, Rudi Brece
iz **ZLD Postojna**;

Ivan Planinc, Alojz Letonja,
Ivan Kuček, Franc Zidarič,
Alojz Ivanuša, Jože Sever,
Boris Polak, Emil Blagovič,
Franc Krajnc, Sava Stokuča,
Anton Avguštin, Franc Bru-
men, Janez Plohl, Franc Puk-
šič, Alojz Cafuta, Ivan Tušak,
Stanko Žihar, Ciril Nemec,
Ivan Venta, Viktor Marinič,
Franc Gomiljšek, Rudi Kau-
čič, Anton Hanželič, Stanko
Frangž, Danilo Masten, Mir-
ko Obrar iz **ZLD Ptuj**;

Jože Guna, Franc Šparlek,
Ivo Božič, Ivan Alauf, Mirko
Vrtačnik, Tone Gorenc, Ivan
Smrkolj, Franc Klopčič, Franc
Vidrgr, Franc Lavtar, Valen-
tin Grčar, Ciril Mikelj, Ivan
Poznajšek, Ivan Cirar, Slav-
ko Grošelj, Jože Gradišek,
Alojz Frece, Votek Božič,
Edvard Pavlič, Jože Haupt-
man, Janez Gršič, Egon Ca-
sagrande, Stane Brvar, Dušan
Klančičar, Franc Kralj, Milan
Drnovšek, Ivan Martinčič,
Drago Pavčnik iz **ZLD Za-
savje**;

Vinko Lekše, Slavko Cestnik
iz **ZLD Savinjska dolina**;

Albert Kravanja, Ludvik Ko-
mac, Jure Kočan, Anton Ka-
vran, Maks Konečnik, Ivan
Miklič, Jože Bučar, Slavko
Tratnik, Boris Žele, Marko
Berce, Janez Štefe, Franc
Tišler, Slavko Krunelj, Ciril
Antolin, Janez Koveš iz **Skup-
nosti OZD za lovstvo in ribi-
štvo Slovenije**.

Iz pisarne LZS

Priznanja skupnosti OZD za lovstvo in ribištvo Slovenije

Skupnost OZD za lovstvo in
ribištvo Slovenije je ob 75-
letnici organiziranega sloven-
skega lovstva podelila prizna-
nja štirinajstim tovarišem.

Priznanje s srebrno plaketo
sta dobila: Blaž Krže in
Veljko Varičak (oba LZS).

Priznanje z bronasto plaketo
so dobili: Miha Adamič
(LZS), Geza Bačič (ZLD Prek-
murje), Anton Bavec-Cene
(ZLD Notranjske), Lojze Černe
(LZS), Matija Jerman (ZLD
Bela krajina), Davorin Kogej
(ZLD Notranjske), Marjan Ko-

tar (Biotehniška fakulteta),
Milan Koprivec (ZLD Gorenj-
ske), Jaka Lavriša (ZLD Ko-
čevje), Cveto Pršle (LZS),
Janko Razpet (ZLD Gorica),
Jurij Skuber (ZLD Gorenjske).

J. N.

35 let lovske družine Križna gora

Člani lovske družine Križna
gora smo v nedeljo 5. sep-
tembra praznovali pomemben
jubilej! Minilo je 35 delovnih
in ustvarjalnih let, kar je bila
ustanovljena lovska družina,
takrat z imenom LD Stara
Loka. Leta 1954 pa je z od-
lokom OLO Kranj dobila no-
vo ime — LD Križna gora.

Zelo bogat dnevni red je kra-
silo še lepo sončno vreme.
Ob osmi uri je lovski rog na-
znanil zbor lovcev, kar je po-
menilo uraden pozdrav lov-
cem in začetek slovesnosti.
Začeli smo s tekmovanjem v
streljanju na tarčo — srnjaka,
letečega merjasca in glinaste
golobe. Najboljši strelci so
dobili prehodni pokal. V po-
sameznih disciplinah so bili
najboljši: Stane Čadež: tarča
srnjak — 82 točk, Peter Ča-
dež: leteči merjasec — 39
točk in Jurij Pušar: glinasti
golobi — 100 točk. V vseh
treh disciplinah je dosegel
najboljši skupni rezultat Jurij
Pušar — skupaj 193 točk.

Po razglasitvi rezultatov je
sredi popoldneva spet zatro-
bil lovski rog in lovci so
znova stopili v zbor. Predsed-
nik LD Križna gora Stane
Čadež je orisal 35-letno pre-
hojeno pot, polno požrtvoval-
nosti in tovariškega sodelova-
vanja. Spomnil se je tudi
ustanovnih članov in še žive-
čim izročil družinska prizna-
nja in zlate plakete. Dobili
so jih Ivan Hafner, Franc Ko-
želj, Franc Logonder st.,
Franc Logonder ml. in Ciril
Zakotnik. Lovcem, ki so člani
že več kot dvajset let, je
podelil priznanja in srebrne
plakete, članom z desetlet-
nim stažem pa priznanja in
bronaste plakete. Naslednji
je imel besedo Ivan Hafner,
ki nam je v imenu ZLD Go-
renjske izročil priznanje in
plaketo za delo in sodelova-
nje pri raznih lovskih aktiv-
nostih. Za vse navzoče je po-
menil ta dogodek vrhunec

Člani-lovci LD Križna gora na proslavi

Foto A. P.

praznovanja in bogato nagrada za dosedanje delo.

Na praznovanje smo povabili tudi okoliške kmete, ki z lovci prav radi sodelujejo pri varovanju in gojitvi divjadi. Dva najstimo med njimi smo podelili pismena priznanja. Nato smo se z njimi pogovorili o problemih in o nadaljnjem sodelovanju v našem lovišču. Posebno zahvalo pa zaslužijo tudi dve lovčevi tovarišici in dva mlajša lovca, ki so vse lovce in povabljene izvrstno postregli in poskrbeli, da je program potekal povezano.

A. P.

strica Marjana Blokarja, sekretarja SZDL II. Bistrice Karla Sakelška, predstavnika ZLD Postojna Franca Bitnerja, predstavnike drugih družbenopolitičnih organizacij iz Ilirske Bistrice in balkanskega prvaka v streljanju na glinaste golobe za leto 1982 Marjana Sotlarja.

Predsednik skupščine ZLD II. Bistrice Mitja Derenčin je poudaril pomen nove pridobitve — streljšča za streljanje na glinaste golobe. Pohvalil je napore lovcev in njihovo udarniško delo pri gradnji streljšča in dodal, da »strel-

šče ne bo v ponos le lovcem-strelcem, ampak tudi širši družbeni skupnosti«.

Na željo tamkajšnjih lovcev je streljšče odprl Marjan Sotlar, ki je sestrelil prvega glinastega goloba, kar je občinstvo pozdravilo z burnim ploskanjem.

Sledilo je ekipno tekmovanje v streljanju na glinaste golobe. Po končanem tekmovanju je ZLD II. Bistrica podelila uspešnim strelcem 36 diplom, 15 veteranom v lovske strelskem športu pa priznanja. ZLD je podelila posebna priznanja tudi 5 lovcem, ki imajo za dograditev streljšča največ zaslug.

V drugem delu programa so odprli lovske koč LD Brkini in razvili družinski prapor; sledilo je pobratenje praporov lovske družin ZLD II. Bistrice in podelitev priznanj ZLD II. Bistrice najzaslužnejšim lovcem in družbenopolitičnim organizacijam.

Pred novo lovske koč LD Brkini je njen predsednik Franc Novak navzočim opisal napore in požrtvovalnost lovcev, ki so s svojim požrtvovalnim delom zgradili koč v rekordnem času (3 leta). KS Hrušica in okoliškim delovnim organizacijam se je zahvalil za pomoč. Lovcem LD Brkini sta ob delovni zmagi in ob

razvitju družinskega prapora, ki je sledilo, čestitala tudi predsednik skupščine ZLD Ilirska Bistrica Mitja Derenčin in predsednik IO ZLD Ilirska Bistrica Stanko Prosen.

V področni lovske zvezi so zgradili že 5 lovske domov, 2 lovske koč, 1 bivač, razvili so že 6 družinskih praporov, v loviščih lovske družin pa postavili številne lovske naprave, ki jih ne uporabljajo samo lovci, temveč tudi SLO in DS. Čestitkam se je pridružil tudi predsednik skupščine občine II. Bistrice Ivan Bergoč, ki je opozoril tudi na stabilizacijske napore v gospodarstvu in na z njimi povezane ukrepe.

Prapor LD Brkini je razvil praporščak Drago Jagodnik. Predstavniki sosednjih LD so pripeli na prapor spominske trakove. Po pooblastilu predsednika skupščine LZS Bojana Škrka je spominski trak Lovske zveze Slovenije na prapor LD Brkini pripel Franc Derenčin. Sledilo je pobratenje lovske prapora LD Trnovo, LD Kozlek, LD Prem, LD Bukovica in LD Zemon, ki ga je vodil tajnik ZLD Ilirska Bistrica Franc Derenčin; trikratnemu priklonu lovske prapora je s tremi prikloni odgovoril novi prapor LD Brkini. Nato se je vseh 6 konic drogov lovske prapora zdru-

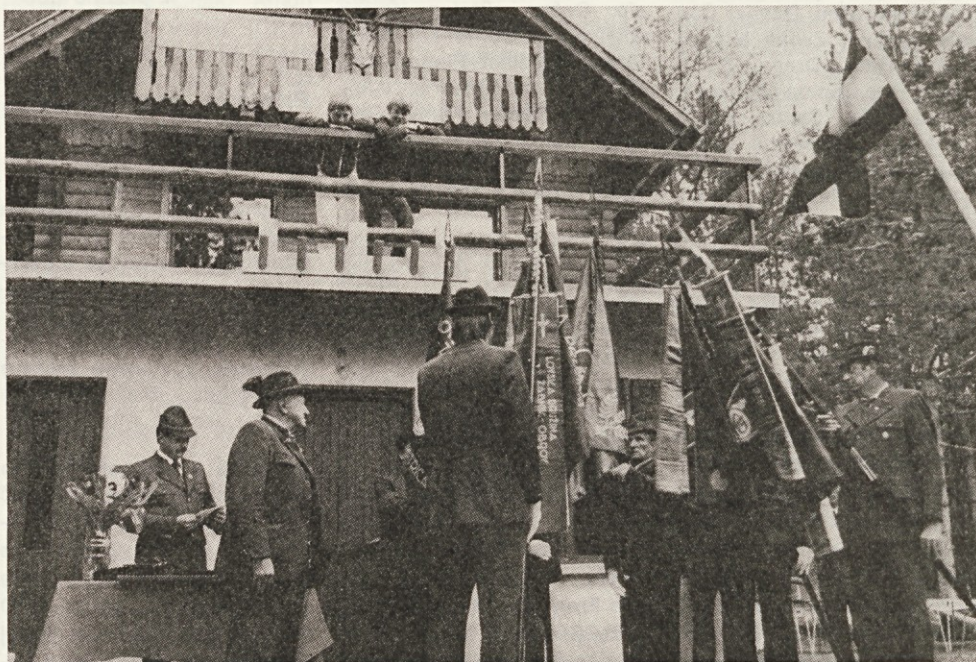
Slavnostno obeležje delovnih zmag v ZLD Ilirska Bistrica

ZLD Ilirska Bistrica je 17. 10. 1982 praznovala 75-letnico slovenskega in 70-letnico ilirskobistriškega lovstva. Ob teh obletnicah so tamkajšnji lovci odprli novo streljšče ZLD Ilirska Bistrica za streljanje na glinaste golobe, nekaterim zaslužnim članom področnih LD pa so izročili priznanje ZLD Ilirska Bistrica.

Slavnost ob otvoritvi streljšča je povezoval tajnik ZLD Ilirska Bistrica Franc Derenčin, ki je med številnimi navzočimi lovci pozdravil tudi goste: predsednika skupščine občine II. Bistrice Ivana Bergoča, predsednika IO skupščine občine II. Bistrice Jožeta Majlavca, sekretarja ZK II. Bi-

Bratenje praporov lovske družin pred lovske koč LD Brkini

Foto Emil Maraš

žilo (simboličen poljub). Ta dan so na novi lovski koči LD Brkini vsi prapori družno vihrali v vetru.

Na koncu so podelili lovske znake in priznanja ZLD II. Bistrica. Prvi je prevzel velik lovski znak, ki bo krasil lovsko kočjo, in priznanje ZLD II. Bistrica predsednik LD Brkini. Priznanja ZLD II. Bistrica so dobili še: skupščina občine II. Bistrica, KS II. Bistrica, KS Koseze, KS Hrušica, SZDL II. Bistrica in še živeči ustanovitelji prvega slovenskega ilirskobistriškega lovskega društva, najaktivnejši člani ZLD II. Bistrica in družina Renko iz Brca (za zasluge pri ohranitvi visokega zgodovinskega lovskega odličja iz leta 1912).

Še dolgo v noč je bilo slišati rajanje in veselje ilirskobistriških lovcev, njihovih prijateljev in gostov, ki so proslavljali svoje delovne uspehe.

F. D.

Utrjevanje vezi s pobratenimi lovci iz zamejstva

Občina Kočevje se je pred 11 leti pobratila z zamejsko občino Dolina pri Trstu. Dolgoletno prijateljsko sodelovanje med prebivalci obeh občin je privedlo tudi do tesnega sodelovanja med lovci lovske družine Mala gora in slovenskimi lovci iz Doline in bližnje okolice. Že leta 1974 so se kočevski lovci pobratili s tovariši iz zamejstva, in sicer ob otvoritvi razstave lovske družine Mala gora, ki so jo pripravili ob 20-letnici obstoja. Slavnostno listino sta podpisala Jože Boldan-Silni za lovsko družino Mala Gora in Pepi Žerjav za zamejske lovce.

Naša lovska zveza organizira vsako leto lov, na katerega povabimo tudi lovce iz zamejstva. Letos pa so nas presenetili lovci iz Doline, ki so nas povabili na praznik kmetijstva v svojem kraju (19. 9. 1982). Na seji izvršnega odbora LD smo izvolili delegacijo, ki naj odpotuje v Dolino. Zamejski lovski tovariši so nas pričakali v prijetni gostilni pri Studencu. Ob srečanju smo si krepko stisnili roke in pogovor je nanesel

na naše kraje in naše lovišče. Obujali smo lovske spomine in prijetno kramljali. Pogovor pa je pretrgal Oskar Slavec iz Doline, ki je pomembno prispeval k vezem med zamejskimi lovci in našimi člani. Povedal nam je, da nam nameravajo razkazati njihove kraje in znamenitosti, kar smo z veseljem sprejeli. Odpeljali smo se mimo velikih rezervov, v katere iz bližnje luke iz velikih tankerjev prečrpavajo nafto, in skozi industrijski del Trsta do starega zgodovinskega mesteca Milje, kjer smo si ogledali znamenitosti. Občudovali smo dela starih mojstrov kamnosekov, ki so znali tako čudovito klesati trdi kamen. Nato smo se ustavili na športnem strelišču, na katerem je bilo prav tedaj pokrajinsko tekmovaljevanje v disciplinah TRAP in SKET. Našo pozornost je pritegnila prav disciplina SKET, saj smo to vrsto streljanja nekateri videli prvič. V majhni, prijetni streliški restavraciji so nam pripravili okusno kosilo, nato pa nas je znova pritegnilo strelišče. Ustavili smo se ob strelcih, ki so se urili v streljanju v disciplini SKET. Ko nas je eden izmed strelcev vprašal, ali se želimo poskusiti v tej zvrsti streljanja, smo sprva malce oklevali, nato pa ponudbo z veseljem sprejeli. Najbolj vneti smo ustrelili po nekaj umetnih golobih, ki ti letijo nasproti, vendar nismo zdrobili nobenega. Kaj hitro smo spoznali, da tudi ta strelska disciplina zahteva veliko urjenja.

Nato smo si ogledali še njihovo fazanerijo in se nazadnje odpeljali na razstavišče, kjer je bila kmetijska razstava. Ogledali smo si različne kmetijske stroje, orodja in živino.

Na dvorišču velike stavbe je igrala godba na pihala, zbirali so se domačini in posedali k pripravljenim omizjem. Tudi mi smo sedli — k mizi z napisom »rezervirano za goste«. Oskar nam je zaupal, da bomo večerjali golaž iz jelena, ki ga je uplenil lani v našem lovišču. Povedal je še, da lovci iz Doline odlično sodelujejo s tamkajšnjimi občani in da so nam zelo hvaležni, ker smo jim omogočili, da bodo tokrat nekateri prvič pokusili divjačino.

Naš odhod se je približal kar prehitro. Ob slovesu smo si zaželeli skorajšnje svidenje.

Dne 23. 10. 1982 je naša LD organizirala lov oziroma pritisk na jelenjad. Povabili smo tudi lovce iz Doline. Na zbornem mestu nas je po kratkem kramljanju zmotil glas vodje lova, ki nas je poklical, da se postavimo v zbor. Pozdravil je navzoče, zlasti še goste iz Doline. Pojasnil je, kako bo potekal lov in povedal, na kaj smemo ta dan streljati. Zbranim je nato starešina družine zaželel dobrodošlico, dober pogled in ravne cevi ter obilo lovskih užikov. Gonjači so se ločili od strelcev, le-ti pa so žrebali za stojišča. Gostje iz Doline so dobili spremljevalce (naše izkušene člane), ki poznajo naš način lova. Vodja lova in vodja gonjačev sta se še na kratko posvetovala o začetku lova, vodja strelcev pa nam je dal še zadnje napotke; dejal je tudi, naj se na stojiščih ravnamo po navodilih, ker je uspeh lova odvisen ravno od discipliniranih strelcev. »Oboroženi« z vsemi napotki smo tiho stopali in čakali, kdaj nam bo vodja določil stojišča. Na stojiščih smo napolnili orožje. Napeto smo poslušali vsak šum, saj se divjad skoraj neslišno giblje po lovišču. Nekje je odjeknil strel in nato še eden. Postali smo še bolj pozorni, vendar smo kmalu zaslišali glasove; gonjači so prišli do strelcev. Prišel je tudi vodja strelcev, ki nas je »pobiral«, kakor pravimo temu. Na zbornem mestu smo ugotovili, da je gost iz Doline uplenil jelena šilarja. Stisnili smo mu roko in mu iz srca zaželeli lovski blagor. Podobno kot za prvi smo se razvrstili tudi za drugi pritisk. Ta je bil živahnejši. Odjeknilo je kar osem strelcev.

Po končanem lovu smo se zbrali, da bi uplenjeni divjadi izkazali zadnji pozdrav. Temeljito smo si ogledali kar obilen plen — jelena šilarja, dve košuti in tri teleta.

Zadovoljni smo odšli še na »zadnji pogon«, ki se je zavlekel do poznega popoldneva.

Ko so gostje iz Doline odhajali, smo si obljubili, da se ob letu znova srečamo.

Franc Novak

Jubilanti

Ivan Mikec-Mitja — 60-letnik

Ivan Mikec (partizansko ime Mitja), prvoborec in lovec v najbolj plemenitem pomenu te besede, je 29. decembra 1982 prestopil mejo iz »zrelih let« v obdobje »zlate jeseni« — dopolnil je 60 let.

Zgodovina slovenskega lovstva nikakor ne bo mogla mimo njegovega imena, kajti vsa povojna leta se je ves posvečal lovu in lovski kulturi. Velike so njegove zasluge pri utrjevanju gojitvenih lovišč na Kočevskem v letih po vojni. Še več zaslug pa ima pri nastajanju in razvoju lova s fotoaparatom namesto s puško. Saj je skupaj z Radom Čenčičem in Rajkom Marenčičem že v petdesetih letih začel loviti s fotokamero in svoje posnetke objavljati v Lovcu. Pomen lovske fotografije je poudarjal in uveljavljal v vseh komisijah LZS, v katerih je deloval, in navezal tesne stike z uredništvom glasila Lovec.

V takih pogovorih se je rodila ideja o medsebojnem povezovanju fotolovcev, ki je nalezela na razumevanje pri takratnem predsedniku LZS Jožetu Benigarju. Na njegovo pobudo je LZS leta 1967 kupila tri fotoaparate s teleobjektivi in jih razdelila najbolj

Ivan Mikec-Mitja

navdušenim fotolovcem. Še isto leto je LZS organizirala in financirala tečaj za kinosnemalec, ki sta ga vodila profesionalca Ivan Marinček in Mile de Gleria. Na tem tečaju je tudi Ivan Mikec izpopolnil svoje znanje in uspešno snemal prizore iz življenja divjadi.

Prizadevanja LZS in prvih pobudnikov fotolova so rodila sadove; število privrženec novega načina lova, ki ne pozna krvi in ne povzroča smrti, je začelo naraščati, tako da je bilo vse bolj čutiti potrebo po organiziranju fotolovcev.

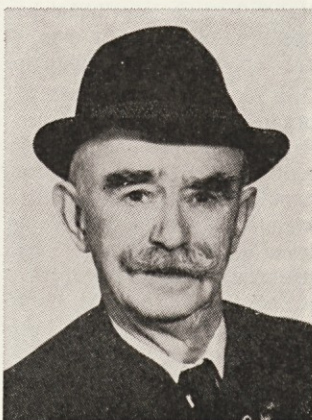
Ivan Mikec je bil pobudnik ideje, da bi ustanovili Klub fotolovcev in prav on je temu klubu izbral ime — po boginji lova Diani.

Tako so 12. februarja 1973 ustanovili Foto kino klub Diana, Ivana Mikca pa so izbrali za prvega predsednika. Od takrat je Ivan Mikec posvečal klubu velik del svojega časa in klub se je polagoma uveljavil ne samo doma, temveč tudi v mednarodnih razmerjih (leta 1982 je bil Klub Diana sprejet kot enakopraven član v mednarodno zvezo fotolovcev).

Medtem je kljub zelo razširil svojo dejavnost; poleg fotolovcev so pritegnili med članstvo še tiste, ki se poklicno ali ljubiteljsko ukvarjajo z naravoslovno fotografijo ali filmom, upodablajoče umetnike in pisatelje, ki jim je živa narava vir umetniških snovanj. Zato se je leta 1980 klub preimenoval iz Foto kino kluba v Klub Diana.

Ivan Mikec-Mitja je stopil v lovske vrste leta 1946. Sprva je bil član UO LD Osilnica (1965—1972), v kateri je deloval kot član NO LD Osilnica (1965—1967). Funkcijo tajnika v tej LD je opravljal od leta 1970 do 1972. Od leta 1962 do 1972 (10 let) je bil član UO ZLD Kočevje, kjer je bil član komisije za vzgojo in izobraževanje, od leta 1973 do 1977 pa je bil član UO LZS. Tudi v LD Šentrupert na Dolenjskem in kasneje v LD Jezerško (kjer je član še danes) je bil član UO oz. IO LD.

Za svoje zasluge pri pospeševanju lovske kulture je bil Ivan Mikec odlikovan z redom za lovske zasluge I. stopnje in z bronasto plaketo revije

Ferdo Kolenc

Lovec. Je častni član Kluba Diana in je dobil najvišje priznanje Kluba Diana — kipec Diane s košuto. Dobil pa je tudi vrsto državnih odlikovanj, ki jih je zaslužil v boju za našo svobodo. Tovarišu Mitji čestitamo vsi prijatelji iz kluba Diana in Uredništvo Lovca!

Klub Diana in Uredništvo glasila Lovec — J. P.

Ferdo Kolenc — osemdesetletnik

Svojo 80-letnico je praznoval Ferdo Kolenc, član LD Strojna, 16. 10. 1982. Njegov življenjski jubilej smo lovci, njegovi domači in prijatelji praznovali v lovskem domu LD Strojna na Kuplenovem. Vsak mu je po svoje čestital k jubileju. Ferdo pa je v letu 1982 praznoval tudi 45-letno udejstvovanje v lovstvu.

Ferdo je kot 25-letni mladenič moral zapustiti svoj rojstni kraj Lokve pri Novi Gorici. Kot napredno mislečega delavca so ga preganjale italijanske oblasti. Pot ga je tedaj pripeljala k prijateljem iz rojstnega kraja — v Prevalje na Koroško.

Pred drugo svetovno vojno je opravljal gozdarsko čuvajsko službo v Dravogradu. V lovske vrste je zahajal že med leti 1935 do 1941, ko je lovil pri zakupniku lovišča v Dravogradu. Med drugo svetovno vojno je kot zaveden in napreden Slovenec sodeloval v NOB. Po osvoboditvi se je vključil v LD Šentjanž-Dravograd (1946—1950). Kmalu se

Mirko Rajh

je z družino preselil na Ravne na Koroškem in se zaposlil v železarni Ravne. Tudi tu ni pozabil na lovstvo in postal je član LD Prežihovo (od leta 1951—1954). Ko smo ustanavljali našo LD Strojno (5. 9. 1954), je bil med ustanovnimi člani tudi Ferdo. Prevezel je nalogo lovskega čuvaja in jo vestno opravljal celih 18 let (vse do leta 1972). Leta 1958 je opravil lovski izpit.

V letih 1952—1954 je bil gospodar LD Strojna, 4 leta član disciplinske komisije v LD, obenem pa dolga leta tudi praporščak LD Strojna. Od leta 1982 je častni član naše LD.

Ves ta čas Ferdo ni bil le pravičen in zgleden lovec, ampak tudi delaven član LD Strojna. Ima veliko zaslug pri gradnji obeh koč na Kuplenovem, še vedno pa se nam rad pridruži pri delovnih akcijah. Poln je humorja in prijetne lovske latinščine. Njegova marljivost, pravičnost, delavnost in lovska etika ter njegov občuten delež pri varstvu in gojitvi divjadi — vse to nas spodbuja pri nadaljnjem delu. Za njegove zasluge na področju lovstva ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom za lovske zasluge III. stopnje.

Dragi Ferdo, želimo ti, da bi še dolga leta prihajal med nas, čil in zdrav, ter s svojo vedrino in zgledom krepil med nami nesebično, pravo lovsko tovarištvo. Želimo ti, da bi v našem lovišču doživel še veliko lepih lovskih trenutkov.

Lovci LD Strojna — S. O.

Mirko Rajh — sedemdesetletnik

Rodil se je 24. 12. 1912 na Moti pri Ljutomeru na območju najlepših nižinskih lovišč ob reki Muri. Rajhova hiša je znana po lovcih dva roda nazaj. Tudi naš Mirko je dal puško na ramo že kot 20-letni mladenič; tako hkrati s svojim življenjskim jubilejem praznuje tudi zlati jubilej svojega lovskega udejstvovanja.

Kot izvoljeni funkcionar je 25 let vzorno opravljal svoje dolžnosti v upravnih odborih lovske družine, okrajne oz. področne lovske zveze in Lovske zveze Slovenije. V letih 1945—46 je bil med ustanovitelji najprej poveljnega Ljutomerskega lovskega društva, potem pa lovske družine Ljutomer. V letu 1946 je bil na osnovi Začasnega zakona o lovu ustanovljen Okrajni lovski svet Ljutomer, katerega tajnik je bil Mirko Rajh vse do ukinitve okrajnih lovskih svetov.

Leta 1949 je izšel nov zakon o lovu in okrajni lovski sveti so se preimenovali v lovske podzveze. Mirko je bil leta 1952 izvoljen za predsednika Ljutomerske podzveze in je to funkcijo uspešno opravljal do leta 1955. Ljutomerski lovci so mu tudi zaupali, da jih je 2 leti zastopal v upravnem odboru Lovske zveze Slovenije (1951—53). V tem času je bil več let član ali predsednik komisije za lovske izpite Ljutomerske zveze. Tretji republiški lovski zakon je bil sprejet leta 1954. LR Slovenija je bila nekako tedaj tudi upravno-teritorialno na novo razdeljena. Okraj Ljutomer je bil pripojen k okraju Murska Sobota in leta 1955 sta se združili tudi okrajni lovski zvezi Murska Sobota in Ljutomer v Okrajno lovsko zvezo Pomurje (Okrajna lovska zveza Lendava se je priključila OLZ Murska Sobota že leta 1952). Tako so lovske družine Ljutomerske občine delovale v sklopu Okrajne lovske zveze oziroma lovske zveze Pomurje 8 let (1959—67). V tem času je bil Mirko dve leti delegat Ljutomerske LD pri OLZ Pomurje (1959—61) in vseskozi predavatelj po lovskih družinah.

Ko so Ljutomerske lovske družine leta 1967 ponovno ustanovile svojo zvezo —

lovsko zvezo Ljutomer, je bil po dveletnem predsedovanju Rudija Tomažiča ponovno izvoljen za predsednika te zveze Mirko Rajh, ki jo je zopet vodil 6 let (1969—75).

Mirko je vseskozi najprizadevnejše deloval za napredek lovstva, svoje moči je pa nudil in jih še nudi tudi drugim društvom in organizacijam. Že 25 let je v upravnem odboru za konjeniški šport, kateremu je stekla zibelka prav v Ljutomeru. Kot velik ljubitelj narave deluje že dve desetletji v upravnem odboru Planinskega društva Ljutomer. Pri srcu pa mu je tudi njegov vinograd, ki ga z ženo Micko vzorno obdelujeta. Vsako leto potem, ko gre pogon skozi njegov vinograd, nas Mirko na »zadnjem pogonu« pogosti z zlato rumeno kapljico.

Med drugo svetovno vojno je bil od razpada stare Jugoslavije pa do junija 1944 v nemškem vojnem ujetništvu. Po vrnitvi iz Nemčije je takoj začel sodelovati v OF. Po osvoboditvi je bil prvi poveljnik narodne zaščite (sedaj milice) ljutomerskega okraja. Vsa povojna leta je kot odbornik oz. družbenopolitični funkcionar prizadevno deloval v občinskem in okrajnem merilu. Za to je bil odlikovan z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo, dobil je tudi priznanje Planinske zveze Slovenije in Konjeniške zveze Slovenije. Lovska zveza Slovenije pa ga je odlikovala z znakom za zasluge, z redom II. in redom I. stopnje.

Na jesen njegovega življenja mu želimo še veliko zdravih let in — ravne cevi!

Lovski tovariši

Ivan Zagode, član LD Čatež ob Savi, je 11. okt. 1982 praznoval svojo 70-letnico. Rodil se je v Postojni, a se je s starši leta 1920 preselil v Brežice. Njegov oče je bil znan predvojni napredni lovec in lovozakupnik v Posavju. Ni se torej čuditi, da je tudi sin Ivan sledil očetu v lovu. Leta 1930 je postal član Podružnice Slovenskega lovskega društva Krško.

Leta 1941 so Nemci celotno družino Zagodetovih nasilno

Ivan Zagode

izselili v Šlezijo. Od tam je Ivan v začetku leta 1945 pobegnil in se na Gorenjskem pridružil partizanom. V Brežice se je vrnil šele poleti 1945, ko je bil demobiliziran.

Leta 1946 je med ustanovitvi LD Čatež ob Savi, katere član je še sedaj. V teku svojega 52-letnega lovskega staža je uspešno opravljal več lovske funkcije v lovski družini kakor tudi v lovski zvezi Krškega oz. Posavja. Član uprav. odbora LD Čatež je bil kar 32 let (1946—78), v tem času tudi 5 let starešina in 12 let gospodar lovske kočice. V posavski zvezi pa je bil član raznih komisij; od leta 1974 do sedaj je član zvezinega nadzornega odbora. Ivan se je udeleževal tudi družbenopolitično; po osvoboditvi je bil skoraj 20 let ljudski odbornik.

Za delo v lovu pa ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge in z redom za zasluge III. stopnje. Za svoj prispevek med vojno in po vojni je pa dobil medaljo zaslug za narod.

Ivanu čestitamo k visokemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih let ter lovski — dober pogled!

V. J.

Alojz Koren — sedemdesetletnik

Njegova življenjska pot se je začela 12. oktobra 1912 v Drežnici pri Tolminu. Kot sin malega hribovskega kmeta je že v rani mladosti izkusil trdoto življenja, saj na oče-

Alojz Koren

tovi kmetiji ni bilo dovolj kruha za vse. Že v mladih letih si je moral poiskati delo zunaj domačega kraja, kjer je začel spoznavati izkoriščanje delovnih ljudi.

Zato se je hitro pridružil naprednemu mišljenju in se kmalu vključil v organizirano politično delo. V KPJ je bil sprejet 17. marca 1938 na Jelenicah, kjer je bil takrat zaposlen.

Ko je okupator zasedel našo deželo, je bil tovariš Alojz med prvimi borci, ki so s puško v roki branili slovensko zemljo. V partizanih je bil na Primorskem, pozneje pa v sklopu 9. korpusa na Tolminskem. Je nosilec partizanske spomenice 1941, reda republike s srebrno zvezdo in drugih odlikovanj.

Poleg trdega življenja pa je v mladosti spoznal tudi lepoto primorskih planin in njihovo divjad. Ker se je izredno zanimal za lovstvo, so ga večkrat povabili na lov za gonjača. Kot lovec pri zakupniku Francu Stresu v Kobaridu je imel zlasti priljubljenost spoznati gamse in peteline, ki so mu še sedaj najbolj pri srcu.

Leta 1947 je bil službeno premeščen v Železarno Ravne, kjer je sodeloval pri ustanovitvi takratne lovske družine Uršlja gora. In njen prvi starešina je bil Alojz, do leta 1950. V lovski družini pa je opravljal tudi druge funkcije. Tako je bil predsednik disciplinskega razsodišča (50—52) in predsednik nadzornega odbora (1952 do 1956). V lovski družini Pre-

žihovo-Kotlje še sedaj prizadevno deluje. Lovska zveza Slovenije ga je za njegovo delo odlikovala z znakom za zasluge. Kljub rahlemu zdravju je vedno dobre volje in poln pristne lovske šegavosti; med koroškimi lovci je zelo priljubljen.

Lojzetu iskreno čestitamo ob visokem življenjskem jubileju in mu želimo še veliko zdravih let, obilo dobre volje in lovskega zadovoljstva.

LD Prežihovo-Kotlje — K. B.

Lovska kinologija

Plan kinoloških prireditev za leto 1983

Plan kinoloških prireditev za leto 1983, ki so ga predložila lovska kinološka društva, objavljamo z namenom, da ga lahko uporabijo vodniki in lastniki lovske psov posameznih področij, če jih njihovi kinološki referenti ali LKD o času in kraju niso posebej obvestili, pa tudi zaradi pregleda regionalnih in republiških prireditev, za katere se je treba prijaviti.

Na osnovi tega programa bodo na zborih sodnikov in sodniških pripravnikov razporedili sodnike za posamezne prireditev; razpored in njihove naslove bo KZS poslala vsem prirediteljem (naknadno).

Prireditelj je dolžan vsaj 7 dni pred prireditvijo pisмено povabiti razporejenega kinološkega sodnika.

Sodnik, ki se z razporedom strinja, pa mora, če je zadržan, sam dobiti drugega sodnika, ki ga bo na prireditvi nadomeščal. Za naknadno prijavljene prireditev določijo sodnike strokovni koordinacijski svet za lovske pse pri KZS, ali pa sam prireditelj. Obenem opozarjamo vse vodnike psov, naj se ravna po občinskih navodilih v zvezi z odloki o preprečevanju širjenja stekline.

Brak-jazbečarka z mladiči

Foto B. Galjot, Diana

LKD Celje

28. 5. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom Rinka, Žalec.
24. 9. — PNZ jamarjev v rovu. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom Rinka, Žalec.
1. 10. — PNZ jamarjev na planem v lovišču LD Grmada.
8. 10. — Lokalna tekma lovskih psov po krvnem sledu v lovišču LD Grmada.
15. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev v lovišču LD Rečica ob Savinji.
22. 10. — Lokalna tekma lovskih psov po krvnem sledu na Rinki pri Žalcu.
29. 10. — Lokalna tekma lovskih psov po krvnem sledu v lovišču LD Pristava.
5. 11. — PNZ šarivcev v lovišču LD Braslovče in LD Podčetrtek.
5. 11. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev v lovišču LD Laško in LD Rečica ob Savinji.
12. 11. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev v lovišču LD Škale in LD Velenje.

19. 11. — PNZ brak-jazbečarjev v lovišču LD Rog. Slatina.
26. 11. — PNZ goničev v lovišču LD Šmarje pri Jelšah. Vodniki psov morajo pismeno prijaviti udeležbo za vse tekme in PNZ vsaj 7 dni pred prireditvijo na LKD Celje. Vsi prijavljeni bodo pravočasno obveščeni o kraju in uri zbirališča. Sodnike vabi LKD samo (predvsem s svojega področja).

LKD Cerknica

14. 5. — Telesno ocenjevanje goničev, brak-jazbečarjev in barvarjev. Zbor ob 8. uri pred poslopjem Gozdnega gospodarstva v Cerknici.
14. 9. — Lokalna tekma po krvnem sledu in PNZ barvarjev. Zbor ob 8. uri pred bifejem v Babnem polju. Prijave sprejema LKD Cerknica do 5. 9.
15. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev v LD Cajnarje. Zborna mesto Ulaka, Ostrožniki. Prijave sprejema LKD Cerknica do 6. 10.

LKD Črnomelj

14. 5. — Telesno ocenjevanje goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pri lovskem domu na Bistrici.
Hkrati bo tudi vadba psov jamarjev v umetnem rovu za novomeško in kočevsko območje. Prijave sprejema LKD Črnomelj do 10. 5.
28. 5. — Zvezna tekma psov jamarjev v rovu z izvlačenjem. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom na Bistrici. Prijave

sprejema LKD Črnomelj do 20. 5.

29. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gasilskim domom v Črnomlju.

LKD Gorenjske

16. 4. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri na prostoru Gorenjskega sejma v Kranju.
17. 9. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri na Rodinah pri gostilni Mežek in v Železnikih pred lovskim domom na Plavžu.
24. 9. — Lokalna uporabnostna tekma goničev v LD Poljane. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Poljanah. Prijave sprejema LKD Gorenjske do 20. 9.
8. 10. — PNZ psov jamarjev v Naklem. Zbor ob 8. uri pri umetnem rovu na Polici.
15. 10. — Lokalna tekma lovskih psov po krvnem sledu in PNZ barvarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Poljanah. Prijave sprejema LKD Gorenjske do 10. 10.

LKD Nova Gorica

23. 4. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pred hotelom Park v Novi Gorici.
15. 10. — PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pred hotelom Planika v Ajdovščini.
22. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri na Dobrovem, Goriška brda.
29. 10. — PNZ šarivcev in PNZ A-ptičarjev. Zbor ob 8. uri na Dobrovem, Goriška brda.

12. 11. — Lokalna tekma po krvnem sledu za prehodni pokal ZLD Gorica v lovišču LD Fajti hrib. Zbor pred gostilno v Mirnu ob 8. uri.
12. 11. — Lokalna tekma lovskih psov v prostem prinašanju pernatih divjadi na planem in iz vode v lovišču LD Fajti hrib. Zbor ob 8. uri pred gostilno v Mirnu.

Obvezne so predhodne prijave vsaj teden dni pred prireditvijo.

LKD Ilirska Bistrica

7. 5. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri v Kosezah pri Grhčevih.

22. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri v Kosezah pri Grhčevih.

LKD Krško

16. 4. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri na stadionu Matije Gubca, Krško.
Po telesnem ocenjevanju bo PNZ ptičarjev (po potrebi bo PNZ še naslednji dan).
23. 4. — PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Vahčič v Cerkljah.
8. 10. — PNZ šarivcev in tekma starejših prepeličarjev. Zbor ob 8. uri na železniški postaji Libna.
15. 10. — »C« tekma ptičarjev. Zbor ob 8. uri na stadionu Matije Gubca v Krškem.
22. 10. — Republiška tekma psov jamarjev za delo na polju in v prinašanju. Kraj in ura zbora bosta navedena na prijavnicah, ki jih bo LKD poslala interesentom (vodnikom).
12. 11. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri na železniški postaji v Krškem.

LKD Koper

26. 3. — PNZ ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred klavnico, Dragojna.
Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pred šoferskim domom Slavček v Kopru.
24. 9. — PNZ jamarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Trije lovci v Šmarjah pri Kopru.
29. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred združenim domom Vanganel pri Kopru.

LKD Kočevje

9. 4. — Kinološki dan s predavanjem za kinološke referente v LD.
11. 6. — Telesno ocenjevanje lovskih psov razen ptičarjev in šarivcev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Cene v Ribnici.
17. 9. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri v Mali Slivnici pri Velikih Laščah.
24. 9. — PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Majolka v Sodražici.
15. 10. — Lokalna tekma lovskih psov po krvnem sledu in PNZ barvarjev. Zbor ob 8. uri v Stari Cerkvi, pred gostilno Tušek.

LKD Ljubljana

3. 4. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pred Halo Tivoli. Hkrati bo vzrejni pregled za španjele.

9. 4. — PNZ ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred Tavčarjevim dvorom na Ježici. Prijave sprejema LKD Ljubljana, Župančičeva 9, do 30. 3.

8. 10. — »C« tekma ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred radijsko postajo v Domžalah. Prijave sprejema LKD Ljubljana, Župančičeva 9, do 28. 9.

9. 10. — Lokalna tekma v prinašanju za ptičarje in šarivce. Zbor ob 8. uri pred Tavčarjevim dvorom na Ježici. Prijave sprejema LKD Ljubljana, Župančičeva 9, do 28. 9.

9. 10. — PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pri Ornito-loškem zavodu (hipodrom v Stožicah). Prijave sprejema LKD Ljubljana, Župančičeva 9, do 28. 9.

15. 10. — PNZ šarivcev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Pečnikar v Šentjakobu pri Ljubljani. Prijave sprejema LKD Ljubljana do 5. 10.

22. 10. — PNZ prepeličarjev. Zbor ob 8. uri pred Tavčarjevim dvorom na Ježici. Prijave sprejema LKD Ljubljana do 12. 10.

22. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Pri mostu (Vodičarjeva) v Grosupljem. Prijave sprejema LKD Ljubljana do 12. 10.

29. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Turšič na Vrhnikih. Prijave sprejema LKD Ljubljana do 19. 10.

5. 10. — Republiška tekma lovskih psov po krvnem sledu — memorial Vladimira Ple-ničarja. Zbor ob 8. uri pred gostilno Turšič na Vrhnikih. Prijave sprejema LKD Ljubljana do 25. 10.

Za vse prireditve, razen za telesno ocenjevanje, je treba ob prijavi plačati kavcijo 100 din. Člani LD in LKD Ljubljana pa dobijo kavcijo povrnjeno, če se prireditve udeležijo. Opozarjamo tudi, da morajo biti vsi psi v zadnjih šestih mesecih cepljeni proti steklini. Vodniki pa morajo imeti pri sebi potrdilo o zdravstvenem stanju psa, ki ne sme biti starejše od 10 dni! Vse vodnike lovskih psov obveščamo, da je možna vadba

psov na Ljubljanskem polju, če to predhodno prijavijo pri ZLD Ljubljana.

LKD Maribor

9. 4. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor na prostoru ŠKD, Vrbanska 61, pri hipodromu.

16. 4. — Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev) v Podgorju pri Sl. Gradcu. Zbor ob 8. uri pred gostilno Regina.

23. 4. — PNZ ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Polskavi.

30. 9. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Regina v Podgorju pri Sl. Gradcu.

1. 10. — PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Staršah.

8. 10. — PNZ za goniče in brak-jazbečarje v Oplotnici. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom na Pohorju.

8. 10. — »B« tekma ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Staršah.

15. 10. — PNZ šarivcev. Zbor ob 8. uri pred osnovno šolo v Radljah ob Dravi.

15. 10. — Lokalna tekma lovskih psov po krvnem sledu in PNZ barvarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Serbec, Šmartno na Pohorju.

21. 10. — PNZ šarivcev. Zbor ob 8. uri na nogometnem igrišču v Malečniku pri Mariboru.

22. 10. — PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Radlje ob Dravi.

LKD Novo mesto

30. 4. — Lokalna tekma lovskih psov po krvnem sledu in PNZ barvarjev. Zbor ob 8. uri pred domom ZLD Novo mesto.

14. 5. — Telesno ocenjevanje goničev, brak-jazbečarjev, barvarjev, jamarjev in šarivcev. Zbor ob 8. uri na sejmišču na Cikavi.

14. 5. — Telesno ocenjevanje goničev, brak-jazbečarjev in barvarjev v Trebnjem. Zbor ob 8. uri pred gostiščem Grmada.

15. 10. — PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Babič v Škocjanu.

22. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev v Škocjanu. Zbor ob 8. uri v Dobruški vasi pred gostiščem Tomšič.

22. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gostiščem Grmada v Trebnjem.

24. 9. — Republiški vzrejni pregled goničev v Novem mestu. Zbor ob 8. uri na Loki pri Novem mestu.

Sodniki so že predlagani, razen za vzrejni pregled goničev.

LKD Pomurje

26. 3. — Telesno ocenjevanje psov ptičarjev in jamarjev. Zbor ob 8. uri v Radencih.

9. 4. — PNZ jamarjev. Zbor ob 8. uri v Murski Soboti.

16. 4. — PNZ A-ptičarjev. Kraj in čas bosta določena naknadno.

22. 10. — »C« in »D« tekma ptičarjev. Kraj in čas bosta določena naknadno.

29. 10. »C« republiška tekma ptičarjev in Sežunov memorial. Zbor ob 8. uri v Središču ob Dravi.

Obvezne so predhodne prijave pri LKD Pomurje.

LKD Postojna

21. 5. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pred Gozdarskim šolskim centrom v Postojni.

22. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Slamič v Pivki.

29. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Vrhe, Vrapče pri Sežani.

LKD Ptuj

16. 4. — Telesno ocenjevanje ptičarjev in šarivcev. Isti dan bo tudi PNZ ptičarjev.

8. 10. — Telesno ocenjevanje in PNZ jamarjev.

15. 10. — PNZ šarivcev, »C« in »D« tekma ptičarjev.

Zborno mesto in čas za vse prireditve bo LKD Ptuj vsem LD in prijavljenim vodnikom sporočilo pismeno 10 dni pred prireditvijo.

Vodniki ali LD morajo vsako sodelovanje na navedenih prireditvah pismeno prijaviti vsaj 14 dni pred prireditvijo.

LKD Zasavje

29. 5. — Telesno ocenjevanje goničev, brak-jazbečarjev in šarivcev. Zbor ob 8. uri pred gasilskim domom v Litiji.

4. 9. — PNZ jamarjev in šarivcev s predhodnim telesnim ocenjevanjem jamarjev. Zbor ob 8. uri pred gostilno Gračner, Vrhovo pri Radečah.

25. 9. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred domom KD Trbovlje, Ostri vrh.

Triglavski narodni park

12. 10. — Interna tekma lovskih psov po krvnem sledu na Pokljuki za vodnike psov. Ostalo določi prireditelj.

Gojitveno lovišče »Medved«, Kočevje

28. 5. — Interna tekma po krvnem sledu za vodnike psov gojitvenega lovišča. Zbor ob 8. uri pred lovsko hišo Trnovec (pri Maksu Konečniku).

LKD Žalec

23. 4. — Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem (razen ptičarjev in šarivcev).

22. 10. — PNZ jamarjev.

22. 10. — PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zborno mesto in čas prireditve bo LKD Žalec pravočasno sporočilo vsem področnim LD.

LKD Idrija ni poslalo plana kinoloških prireditev.

Kinološka zveza Slovenije

Predvidena legla

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 18. 1. Rejec Franc Jakše, Orehovica, Šentjernej.
Leglo 17. 2. Rejec Stane Klembas, Vrhovo 12, Radeče.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 7. 11. 1982. Rejec Boris Cunja, Dolga reber 31, Koper.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 8. 2. Rejec Drago Lejčak, Ostrožno 91, Celje.

Leglo 22. 2. Rejec Slavko Korenčič, Bela cerkev 28, Šmarješke Toplice.

Leglo 9. 2. Rejec Vlado Krainer, Brunšvik 47, Rače.

Leglo 1. 2. Rejec Stanko Lihtenvalner, Ilovci 15, Miklavž.

Res. jazbečarji (JRJr):

Leglo 24. 1. Rejec Ivan Jurak, Doljne Kamence 33 a, Novo mesto.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Leglo 14. 2. Rejec Stanko Černelič, Artiče, Zg. Obrež 25.

Leglo 22. 12. Rejec Ivan Prah, Kampičev trg, Kostanjevica na Krki.

Leglo 3. 2. Rejec Janko Hreščak, Vegova 4, Koper.

Nem. ptičarji (JRPki):

Leglo 26. 2. Rejec Ivan Caf, Ob Dravi 1, Maribor.

Kinološka zveza Slovenije

Literatura

Knjižica Pesmi

Knjižica »Pesmi« je zbirka pesmi slovenskega koroškega ljudskega pesnika in lovca Antona Haderlapa, ki so mu jo pred kratkim izdali v klubu prijateljev lova v Celovcu. Za vse, ki tega klene ga možaka, doma iz zavedne slovenske kmečke družine v Lepeni, še ne poznajo dovolj, je vsekakor koristna predstavitev, kot jo je v uvodu še za svojega življenja napisal Karel Prušnik-Gašper. Tonči, čigar pesem ga je, kot je poudaril Prušnik, vselej ogrela, je poskušal pesniti že kot otrok v šoli, ta nuja po izpovedi pa je postala še močnejša v času vojnega nasilja, ko je sledil očetovi poti v partizane. Po vojni, ko je moral s trebuhom za kruhom v službo v nemško govoreči predel severne Koroške, kjer biva že več kot dvajset let, se je spontana pesem tega koroškega samorastnika, god-

benika in pevcu ter partizana še bolj domotožno in hkrati samorastniško protestno oglašila.

Njegove pesmi so včasih res nekoliko okorne, brez gladko tekočega ritma ali rime, ponekod manjka tudi vejica. Sam je prostodušno priznal: »Sram me je bilo. Prebral sem vam privikrat pesem, napisal sem jo težko, osmešil sem se z njo...« Včasih mu zmanjka umetniške sape, ko bi rad sprostil vse svoje misli in vsa svoja čustva, zdaj v gozdu na preži, ko posluša nočne glasove, drugič ob grobu lovskega prijatelja. Nekoliko patetična fraza ne odtehta dovolj. Tudi čustva mu niso vselej enaka: v eni pesmi, Na zalazu, ugotavlja lovčeve radost nad ustreljenim srnjakom, drugič, nasprotno, nad tem, da ga ni ustrelil in da ga raje občuduje živega. Toda prav ta njegova človeška neposrednost, njegova narodna in osebna zadolženost, da to, kar doživlja, izpove tudi drugim, je dragocena toliko bolj, ker jo izpoveduje v jeziku, ki je velikokrat predmet — prav tako nasilnega — lova na ljudi. Haderlap zna živeti v naravi in zato sliši vse njene utripe, hkrati pa to povezuje tudi s svojim življenjem in ob zahajajočem soncu zvečer nehoti doživi tesnobo: kaj bo z mano jutri? Včasih je poskušal posnemati tudi pete narodne pesmi, na primer v Vasovalcu ali Pisemcu. Včasih pa so se mu posrečile prave umetniško iskrene besedne stvaritve: »V soncu gorečem beli sneg joče.« Globoko je pretresljiv v svoji ljubezni do doma. Kmečko trda, a obenem neskončno žalostna je pe-

Lovec in pesnik Tonči Haderlap Foto D. N.

sem o pogrebu matere. Odpor proti ubijanju je slikovito izpovedal v pesmi Strelišče, ko se ljudje s streljanjem v tarče urijo za prihodnje streljanje v ljudi. Vse to mu je izbruhnilo toliko bolj na dan v pesmih, s katerimi je obsodil nacistično nasilje nad Slovenci na Koroškem v drugi svetovni vojni. »Gledam za materjo, kako jo suvajo. Ostal sem sam na razorani njivi, v stiski in bolečini.« In ko so se ljudje leta 1945, kolikor so preživeli, vračali domov, je bilo doma vse prazno — in »sorodniki, upepeljeni, v krsti po pošti poslani...« Ko je po vojni daleč na severu dežele začutil, da je stražar na skrajni meji rodu, se je zavedel teh speci h mejnikov in kljub burji uporno pribil:

»Skopali so mi jamo, grob globok, širok, a pogrebcev ni, da bi me pokopali; prevelik sem, jama je premajhna.«

Bogdan Pogačnik

V spomin

Josip Vončina je umrl 6. 7. 1982 v 91. letu starosti. Kratka bolezen nam je iztrgala iz vrst enega najstarejših lovcev in dolgoletnega častnega člana LD Vič.

Lovec je postal že pred 60 leti, ko je začel loviti po slovenskih loviščih. Kmalu pa je bil službeno premeščen v tujino in dolga leta pred prvo svetovno vojno je lovil na Poljskem in Madžarskem. Takoj po končani vojni se je vrnil v domovino in začel orati ledino pravičnega jugoslovanskega lovstva v Šumadiji. Pred izbruhom druge svetovne vojne se je za stalno preselil v Ljubljano in takrat je začel obiskovati predvsem naša dolenska lovišča.

Josip Vončina je bil ustanovitelj LD Vič, vesten, pošten in delaven član. Od ustano-

Josip Vončina

vitve lovske družine (leta 1946) pa vse do leta 1961 je bil član UO LD Vič, kjer je vsa leta opravljal funkcijo predsednika NO. Dobro se spominjamo, kako vestno in dosledno je pregledal vsak račun.

Josip je bil velik ljubitelj psov jamarjev, predvsem jazbečarjev. Njegova zvesta jazbečarka Pegy, ki ga je zadnja leta spremljala na lovu, pa je našim lovcem večkrat poiskala obstreljeno srnjad. Dolga leta je v Klubu ljubiteljev psov jamarjev opravljal blagajniške pskle. Za svoje nesebično in požrtvovalno delo v kinologiji je dobil tudi zlati znak Kinološke zveze Slovenije in priznanje Kinološke zveze Jugoslavije.

Josip, ob odhodu v večna lovišča naj te spremlja naš tovariški spomin!

Člani LD Vič — A. G.

Stanko Peklar je umrl 21. 8. 1982, star 62 let. K zadnjemu počitku smo ga pospremili na pokopališču v Rečici pri Laškem.

Živel in delal je v svojem rojstnem kraju v Rečici, kjer je tudi umrl. S 16. letom se je zaposlil kot rudar v rudniku Huda jama — Laško, kjer je delal vseskozi, s prekinitvijo med vojno, do upokojitve leta 1967. Bil je miner in rudarski paznik. Med vojno je že leta 1942 delal kot aktivist za cilje NOB, nato so ga Nemci leta 1943 prisilno mobilizirali. Naslednje leto je pobegnil iz nemške vojske k Anglo-Ame-

Stanko Peklar

Edvard Poje

ričanom. Po ustanovitvi V. Prekomorske brigade je prostovoljno vstopil v to enoto in z njo prehodil dolgo bojno pot od Barija v Italiji prek dalmatinskih otokov do Slovenije. Kot rudar se je po demobilizaciji leta 1945 ponovno zaposlil v rudniku Huda jama.

V LD Rečica pri Laškem je vstopil leta 1947, takoj po njeni ustanovitvi in bil v njenem članstvu vse do smrti. Član upravnega odbora je bil od leta 1953 do 1968. Več let je bil lovovodja in nato od leta 1968 do 1972 član nadzornega odbora. Po vojni si je ustvaril svoj lastni dom in živel na majhnem posestvu pod Prnicami v Rečici, sredi lovišča. Bil je zelo delaven na lovskega področju in velik ljubitelj narave.

Za njegovo prizadevno delo ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za zasluge, dobil pa je tudi priznanje ZLD Celje. Za zasluge v NOB je bil odlikovan z medaljo za hrabrost in z redom zaslug za narod. Za delo v rudniku je bil odlikovan z redom dela s srebrnim vencem.

Lovskega tovariša Stanka, ki je s svojim delom bogatil lovsko organizacijo, člane pa učil ljubiti naravo in domovino, smo pokopali z lovskimi častmi. Naj mu bo lahka domača zemlja!

LD Rečica pri Laškem

Edvard Poje, član LD Draga-Trava, je zapustil lovske vrste 22. 8. 1982. Rodil se je leta 1899 v Pungertu nad Čabrom. Doraščal je v najtežjih časih, ko je kot mlad fant okušal in gledal strahotne pokole okupatorja, ki je podjarmil našo deželo v prvi svetovni vojni. Iz tistih trdih razmer je zrasel v naprednega in poštenega moža, kakršen je ostal vse do smrti. Gorje tistemu, ki bi skušal kratiti pravice reveža ali blatiti s krvjo pridobljeno svobodo! Nadvse je ljubil svojo domačo zemljo, njene nepregledne gozdove, živali in ljudi na svoji zemlji. Kolikokrat je ves navdušen in poln radoživosti pripovedoval o svojih doživetjih.

V lovske vrste je stopil leta 1947 in je ustanovni član naše lovske družine. V njej je Edvard opravljal številne funkcije in naloge. V letih 1947 do 1960 je bil referent za lovski turizem, od leta 1961 do 1969 starešina LD Draga-Trava, od leta 1970 do 1974 pa je bil član UO LD in je opravljal zahtevno funkcijo predsednika gospodarske komisije. Edvard je združeval v sebi kvalitete izvrstnega poznavalca divjadi, prizadevnega gojitelja in varuha vsega živega. Vse svoje izkušnje in ljubezen do narave je kljub bolezni, ki mu je spodkopavala zdravje, prenašal na nas, mlajše lovce. Imeli smo ga za svojega priljubljenega lovskega učitelja in mentorja.

Za zasluge v lovstvu je Edvard Poje dobil znak za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje. Za vse,

kar je dal naši skupnosti, pa se mu je naša socialistična družba oddolžila z vrsto priznanj. Dobil je red republike z bronastim vencem, red zaslug za narod, odlikovanje Maistrovega borca 1918/19, znak ZB za severno mejo 1918/19, odlikovanje z likom generala Maistra in srebrni znak OF. Takoj po drugi svetovni vojni je dobil tudi odlikovanje OF.

Dragi naš Edvard, za vse tvoje delo še enkrat iskrena lovska hvala!

Lovci LD Draga-Trava A. L.

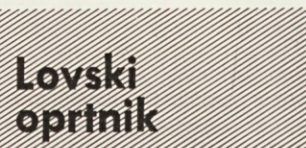
Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Alojz Postl, LD Vurmat, * 20. 7. 1904, † 13. 2. 1982.

Viktor Demšar, LD Križna gora, * 16. 10. 1920, † 1. 11. 1982.

Franc Kotar, LD Bučka, * 10. 8. 1905, † 1. 2. 1982.

Umrlim časten spomin!

Tonetov gams

Lovska družina Zeleni vrh-Vuzenica ima na planini Grilovec ugodne razmere za gojitev gamsov. Vse do konca druge svetovne vojne so namreč tu živeli gamsi. Leta 1945 pa smo opazili, da so gamsi iz tega lovišča povsem izginili. Na naše veliko veselje pa se je po dvajsetih letih (1965) v lovišču spet pojavilo nekaj teh lepih gorskih živali. Tako od leta 1965 naprej LD Zeleni vrh-Vuzenica gamsom posveča vso pozornost. Začeli smo jih načrtno gojiti, da bi dosegli čimbolj ustrezno številčnost.

Deset let nismo odstrelili nobenega gamsa. Z odstrelom smo začeli šele leta 1975; do leta 1980 smo odstrelili le po

enega gamsa vsako leto, od leta 1980 pa odstrelimo dva gamsa na leto.

Želje naših članov, da bi prišli na vrsto za odstrel gamsa, so seveda velike, možnosti, da bi ustregli vsem željam, pa znatno manjše. O tem, kdo sme v tekoči lovski sezoni odstreliti gamsa, odločimo vsako leto na letni skupščini naše LD. Za leto 1982 smo odobrili odstrel gamsa našemu članu Antonu Verdniku, ki je lovec že 27 let. Prav on je 15. 8. 1970 v našem lovišču uplenil tudi prvega divjega prašiča. Kot poklicni tesar ima Anton veliko zaslug za dograditev našega lovskega doma, ki smo ga odprli to leto. To je tudi vplivalo na našo odločitev.

Anton si je za vodiča pri lovu na gamsa izbral našega nekdanjega dolgoletnega gospodarja in najbolj izkušenega lovca, Antona Pridigarja (Pridigar je namreč stopil v lovske vrste že leta 1938). Ta je v vodstvo takoj privolil in domenila sta se za dan lava.

Bil je lep, le nekoliko vetroven ponedeljek. Oba Antona sta se pred odhodom natančno domenila, kje bosta lovila. Pridigarjeva žena jima je dala s seboj kavo, da bi lažje premagovala naporno in dolgo pot v goro.

Stopala sta navkreber po poti, ki je ni in ni hotelo biti konec. Naposled sta le prišla do odcepa in zavila na stransko pot, ki vodi do lovske koče na Grilovcu. Stopala sta tiho, a sem in tja je pod njunimi čevlji le kaj zahreščalo. Nenadoma je Pridigar obstal in pokazal Verdniku, kje je leta 1938 sam ustrelil gamsa. Nato sta nadaljevala pot. Gorsko tišino pa je nenadoma pretrgal pasji lajež. Pripravila sta se, da bi preganjajočega psa odstrelila, a sta vsa presenečena zagledala pred seboj kozo in kozico, ki pa sta kmalu izginili za greben. Nadvse sta bila ogorčena, da potepuški psi preganjajo gamse. Jeza se jima je počasi ohladila in po požirku tople kave sta zlagoma nadaljevala pot.

Prispela sta do lovske koče na Grilovcu, kjer sta si odpočila, nato pa se napotila od koče navzdol. Že po 100 m hoje sta zaslišala svarični gamsov žvižg. Živali nista videla. Previdno sta stopila še

Pod snežno odejo je hrana. Svinja z ozimci.

Foto Konrad Lampe, Diana

nekoliko naprej in ga zagledala. Čeprav ju je gams opazil, ni pobegnil. Pridigar ga je ocenjeval z dvogledom in naposled rekel Antonu, naj strelja, ker je primeren za odstrel. Za Toneta pa je bil gams predaleč in ni hotel streljati. Pridigar mu je prigovarjal, naj poskusi. Ko se je Tone odločil, da bo streljal, in je pripravil puško, pa je gams odskočil. Oba lovca sta sedla ob pot in pomalicala. Med malico sta skovala načrt za nadaljevanje lova. Odpravila sta se proti studentu, kjer sta pričakovala trop gamsov. In res sta ga kmalu zagledala, za njim pa sta se pomikala še dva tropa. A preden sta izbrala primerno žival za odstrel in preden je Tone dvignil puško, so se tropi razbežali. Vztrajala sta v zaklonu in gamsi so se čez čas vrnili. Tokrat je bil Tone že pripravljen za strel. V križ strelnega daljnogleda je ujel lepega gamsa. Ukrivil je prst in strel je odjeknil tja

proti Primožu. Gams se je mrtev zgrudil. Strelca je preplavilo veselje zaradi take lovske sreče in že jo je ubiral proti mrtvemu gamsu. Objel ga je in od veselja tudi poljubil. Odlomil je ruševo vejico in jo svojemu prvemu gamsu vtaknil v gobček. Kmalu je prišel do mrtve živali tudi Pridigar. Ruševo vejico, orošeno na gamsovi smrtni rani, je na svojem klobuku — ob čestitanju lovskega blagra — izročil uplenitelju.

V lovski koči na Grilovcu sta oba lovca veseli dogodek lepo »zalila«, nato pa sta se s težkim gamsom odpravila v dolino. Na Pridigarjevem domu ju je že težko pričakovala Pridigarjeva žena, ki je uplenitelju takoj čestitala k lovskega blagru. Tone, ves vesel, se je izkušnemu vodiču še enkrat iz srca zahvalil za vodstvo in se poslovil. Ta dogodek mu bo še dolgo lepšal njegove lovske spomine.

F. P

Boški muflon

Pred leti je več lovskih družin naselilo na Boču muflone. Zaradi dobrih priprav in strokovnega dela pred naselitvijo in po njej je kolonija zelo dobro uspela. Po mešanih gozdovih Boča vse pogosteje vidimo kapitalne muflone. To leto je prišla vrsta za odstrel muflona na očeta.

Ko zarumenijo praproti, ko se bukke in javori naveličajo zelene barve svojega listja, takrat, ko kostanj pripravi bogato pojedino, ko oči ne morejo več zaznati vseh barv, takrat je čas najlepšega, a najtežavnejšega lova na muflone na Boču.

V tej slikovitosti barv sva z očetom na Šošterci opazovala trop muflonov. Mladi mufloni z nekaj ovčami so mirno objedali volčje češnje. Samo premikanje je izdajalo njihovo navzočnost; bili so kot jesenske barve. Lepota in življenjska moč sta kar žareli iz vsake živali. Čreda se je pasla

proti grabi in kmalu jo je zagrnilo barvito listje. Pod vtisom prizora sva z očetom zapustila osrčje Šošterce; šele na Veliki ravni sva spregovorila nekaj besed. Po dobrem požirku borovničevca sva se dogovorila, da bova lov nadaljevala na Plešivcu. Neslišno sva stopala po gozdni cesti, ki poprek preseka osrčje Plešivca, in opazovala okolico. Barve so jemale pogled in dajale lepoto dnevu. Na globokem, temno modrem nebu sta se oglasila krokarja. Klicala sta zimo.

Ko sva se znova ozrla v živo-barven gozd okrog naju, je streljal od naju — kot okamnela večnost — stal muflon. Belo sedlo in črni, na koncu obrabljeni polži so ga odeli v barvo jeseni, jeseni življenja. Oče je počasi snel puško z ramena in tudi jaz sem za vsak primer pripravil svojo. Muflon jo je mahnil v grapo in izginil. Preden se je prikazal na drugi strani grape, je našel oče dober naslon

za puško na kostanju, ki je dajal plodove tudi temu muflonu. Ob stoletnem javoru je muflon za hip postal in po starčevsko pogledal v globoko nebo ... takrat pa je rezko počilo. Čokato telo mu je rahlo vzdrgetal, po starčevsko počasi je napravil še nekaj korakov in legel med odmrlo rdeče rumeno listje. Zametna glava s kapitalnimi polži je obmirovala. Oči so spokojno zrle v globoko, temno modro nebo.

N. N.

Medved, ustreljen v Bohinju

V lovišču LD Bohinjska Bistrica se je 8. oktobra pojavil medved — vlomil je v ovčji hlev. Odtrgal je zapah, ker mu je bilo okno pretesno. V okolici je potem pobil nekaj ovc. Lastnik zahteva odškodnino za pet ovc in za polomljeno sadno drevje.

Bohinj je zunaj »medvedjega območja«, zato je medved v odstrelnem planu. Posamezni lovci so se takoj odpravili na lov na medveda, ki je v naslednjih nočeh skušal vlomiti v ovčje hleve v vaseh Kamnje in Polje, vendar se mu to ni posrečilo. Presenetljivo je, da je medved iskal hrano po dolini, kar ni bilo v navadi medvedov, ki so hodili po Bohinju v minulih desetletjih.

Pred osemnajstimi leti so uplenili medveda, ki je napravil precej škode na govedu, ki se je paslo na bohinjskih planinah, vendar je delal škodo daleč od človeških naselij. Kasneje je bilo raztrganih nekaj telet na Jelovici. Avgusta 1977 je bil obstreljen medved blizu Rovtarice, ko se je vračal k pobitemu teletu. Medvedje sledi je bilo videti skoraj vsako leto v območju gozdov blizu zgornje gozdne meje, kjer je več miru in narava bolj neokrnjena. Praviloma so bili to mlajši, manjši medvedi, ki so šli po svetu

»s trebuhom za kruhom« in si verjetno niso mogli priboriti prostora v pravih medvedjih revirjih Kočevske in Notranjske. Značilno je, da so takšni medvedi vedno lažji in ne dosegaajo teže prek 200 kg.

Samo teden dni življenja je bil usojeno našemu medvedu v Bohinju. Zvone Novoselec ni bil edini, ki je medveda čakal več noči. Na kraju »zločina« si je napravil prežo in pokladal mrhovino. Tudi medved si je shranil v bližini nekaj mrhovine. Pobitim ovcam je požrl drob in vime, ostanek pa zasul z rušo in zemljo, ki jo je nagraabil od strani. Pri tem je trgal za dober prst debele korenine. Pravijo, da je to znak, da se bo še vrnil.

V usodni noči je Zvone vztrajal kljub dežju in temi. Medved se je večkrat približal, pograbil manjše kose mesa in odskočil v grmovje, kjer je žrl. Ker so bili večji kosi privezani, je Zvonetu uspelo,

da je po osmi uri zagledal temno senco, ki je lomastila in hlatala. Pomeril je in dobro zadel. Medved se je v bližini umiril že čez nekaj minut. Neočiščen je tehtal 125 kg.

Kasneje smo zvedeli, da je medved prihlačal s Tolminskega, kjer je prav tako naredil nekaj škode na živini. Tolminski lovci pa so uplenili napačnega medveda!

Za bohinjske lovce zadeva z medvedom še ni končana, saj odškodninski zahtevek presega sredstva lovske družine, lovskogojitveno območje, ki naj bi pomagalo tudi v takih primerih, pa še ni zaživelo.

Ivan Veber

Srna

Foto Konrad Lampe, Diana

Lovske družine!

Sporočamo vam, da sprejemamo naročila za spomladansko dobavo

— **sadik divjega kostanja, lesnike, divje hruške in jerebice**

Cena sadike je 50 din fco. Ljubljana. Naročiti je mogoče najmanj 50 sadik skupaj.

— **gomoljev topinamburja**

Cena za 1 kg je 20 din fco. Kočevje. Naročiti je mogoče najmanj 50 kg skupaj.

Naročila pošljite na naslov **Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, p. p. 505, 61000 Ljubljana** ali **sporočite po telefonu: (061) 214 947 (ing. Černe).**

Lovska zveza Slovenije

Objavljanje jubilejev in osmrtnic

Objava jubileja ali osmrtnice v Lovcu je priznanje posebne vrste za jubilarov ali pokojnikov prispevek v našem lovstvu. Priznanja ali odlikovanja vseh vrst so pa različna po svoji stopnji ali vrednosti. Tako je tudi z zapisi o jubilarjih in umrlih v naši reviji.

Poleg tega je prispevkov za rubriki »Jubilanti« in »V spomin« veliko več, kot je v reviji na voljo prostora zanje.

Za objavljanje jubilejev in osmrtnic še **nadalje veljajo dosedanja pogoji.**

Življenjske jubileje članov objavljamo za 50, 60, 70, 75, 80, 85, 90, 95 itd. letnico pod naslednjimi pogoji: Vsaj 6-letno jubilarstvo delovanje kot član UO ali IO LD, kot predsednik NO ali disciplinskega sodišča LD, organov LZ oz. ZLD ter LZS (v posamezni funkciji ali skupno). Ali vsaj 10-letno izvrševanje lovskočuvajske službe.

Sliko jubilarja objavimo, če je (poleg izpolnjenih navedenih pogojev) član lovske organizacije vsaj 30 let. Izjemoma pa objavimo sliko tudi drugih, s svojim delom zaslužnih za lovstvo v širšem pomenu, npr. delovanje v organih republiške LZ ali, če so odlikovani vsaj z redom za lovske ali kinološke zasluge II. stopnje.

Osmrtnico (daljšo s sliko ali brez slike) za umrlega člana objavimo pod enakimi pogoji, kot veljajo za objavljanje jubilejev.

Objavljamo tudi kratke osmrtnice za umrle člane, četudi ne izpolnjujejo navedenih pogojev. Taka objava vsebuje: ime in priimek umrlega člana, ime LD, datum rojstva (dan, mesec, leto) in datum smrti (dan, mesec, leto).

Osmrtnico (daljšo ali kratko) objavimo, če jo dobimo najkasneje 10 mesecev po pokojnikovi smrti in če je še na voljo prostor zanj.

Iz sestavka o jubilarju ali pokojniku mora biti točno razvidno, da so izpolnjeni navedeni pogoji. O jubilarju ali umrlem mora biti navedeno, od katerega do katerega leta je opravljal posamezno funkcijo in s kakšnim uspehom.

V zapisu o jubilarju je treba obvezno tudi navesti točen datum rojstva, v osmrtnici pa točen datum rojstva in smrti.

Zapis o jubileju ali smrti objavimo le, če ga je **žigosala in podpisala tudi lovska organizacija** (LD, ZLD itd.).

Pošiljatelj mora na dopis obvezno navesti svoj **točen naslov**, da se v primeru nejasnosti lahko obrnemo nanj.

Prosimo za točno izvajanje teh navodil. Objavljamo le prispevke z vsemi zahtevanimi podatki. Za manjkajočimi podatki ne bomo poizvedovali. Pridržujemo si tudi pravico, da zapise po potrebi skrajšamo.

Uredništvo

MALI OGLASI

Lovci! Po naročilu vam izdelam **roževinasti rog za vabljenje jelena v ruku.** Nekaj izdelanih rogov imam še na zalogi. Tone Zakrajšek, Studenec 47, 61260 Ljubljana-Polje.

Kupim puško kal. 7 mm: Remington magnum ali 7 mm S.E. v Hofe ali 7 mm Weatherby magnum tovarn orožja: Manlicher, Sauer, Mauser, Voere ali Weatherby. — Jakob Kolaković, Retkovci, M. Gubca 52.

Prodam psico hanovsko barvarko, staro dve leti in pol. Psica ima odlično telesno oceno in opravljeno PNZ. — Roman Kiki, Virole 2, 62310 Slovenska Bistrica.

Prodam lovsko puško, kal. 5,6 mm, s strelnim daljnogledom. — Alojz Avsenik, Letališka 12, 64248 Lesce.

Kupim MK puško, kal. 5,6 Brno — 2 ali Anschütz — Franci Murenc, Dol. Boštanj 122, tel. (068) 81 976.

Zlato koker španjelko, staro 9 mesecev, **prodam** lovcu-kinologu. Je skrbno šolana in odličnih lovskih zasnov. — Boris Šurbek, Jakšičeva 2, 61000 Ljubljana. Tel. (061) 314 663.

Prodam mlade **resaste istrske goniče**, odličnih staršev. — Franc Gorjup, Heraja Vasje 4, 61251 Moravče.

Ugodno prodam dve psički pasme **kratkodlaki istrski gonič**. Stari sta 3 mesece. — Božo Župančič, Sela Šumberk 15, 68360 Žužemberk.

Prodam 3 hanovske barvarje, stare 4 mesece. Interesenti naj pišejo na naslov: VA»PP« »1« 63331 Nazarje.

Tovariši lovci! Nudimo vam vse **preparatorske usluge**. — Tamaš, Gornja Bistrica 130 A, 69232 Črešnovci.

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrđite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (po povzetju). **Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.**

Izdelujem kovinsko pripravo za pritrđitev trofeje (rogovje srnjaka in gamsa) na podložno deščico. Montaža je izredno enostavna. Interesentom pošljem pripravo po povzetju s predhodnim pisnim naročilom ali po telefonu (064) 60 987 — Božidar Jerman, 64220 Škofja Loka, Sorška cesta 2.

SLIKE NA OVITKU — STRAN: 71

1. **Kapitalni kozorog**
Foto Janez Černač, Diana
2. **Portret srnjačka**
Foto Janez Papež, Diana
3. **Iz kočevskih lovišč**
Foto Janez Papež, Diana
4. **Jerebica pozimi**
Foto Janez Černač, Diana
5. **Zimska pokrajina**
Foto Janez Papež, Diana

①

②

③

④

⑤

Prehranske značilnosti jelenjadi in srnjadi v kočevskem, notranjskem in kriskem lovskogojitvenem območju

1. Gnojni travniki spomladi ozelenijo prej kot negojni (več paše za divjad!)
2. Poseke so prehransko bogatejše kot okoliški gozdovi (trasa 380 KV daljnovoda v okolici Planine)
3. Redno negovani, gnojni in košeni pašniki za divjad na Kočevskem (GL Medved — Kočevje)
4. Gozdarji na Kočevskem načrtno varujejo divje sadno drevje
5. Kmetijske površine znotraj obsežnih gozdov so nadvse privlačne za divjad (pogled proti Blokam, prek soteske Iške)

Foto Miha Adamič

